Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

Nr. 305/1600 | Łódź, Poniedziałek 31 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, יח טבת תרפ״ט | Nr. 305/1600

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

וואיטשעכאווסקי פער׳משפט

אויף 10 יאהר שווערע תפיסה.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון געריכט האָט געהאַלטען אַ רעדע דער פּראָקוראָר ניסענזאָן, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז אין משך פון 1 יאָהר זענען אין פּוילען פאָרגעקומען צוויי אירענדישע פאַלען פון אַטענטאַטען אויף אָפיציעלע פּערזאָנען. דער אָנפאַלער וואָיטשעכאָווסקי האָט זיך דערלויבט אָנצוריהרען אַ פּערזאָן, וואָס געניסט פון די גאַראַנטיעס פון דער פּוילישער מלוכה. ווייטער האָט דער פּראָקוראָר אָנגעוויזען, אַז דער בעפאַלענער איז אַן אָפיציעלע פּערזאָן, און ער פאָדערט רעדיבער פאַר׳ן אָנפאַלער די האַרבסטע שטראָף.

נאָכ׳ן פּראָקוראָר איז מיט אַ לענגערער רעדע אַרויסגעטרעטען דער פערטיידיגער, אַדוואָקאַט ניעדזשעלסקי.. (ער איז דער פאָרזיצער פון דעם אַנטי־באָלשעוויסטישען פערבאַנד אין פּוילען).

ניעדזשעלסקי ציטירט אין זיין רעדע ענטשפּרעכענדע פסוקים פון דער פּוילישער ליטעראַטור ובפרט זשעראָמסקי׳ן.

אַנב בערוירט ער שטאַרק, וואָס מען פאַרט צונויף אויפ׳ן פּראָצעס די מעשה מיט די מיסברויכען פון דעם בעשולדיגטען צוזאַמען מיט׳ן אַטענטאַט, וועלכער איז אַ פּועל יוצא פון וואָיטשעכאָווסקי׳ס פאַמיליע־טראַגעדיע. לויט זיין מיינונג קומט אויס, אַז דאָס גאַנצע רוסישע פאָלק איז אין גלות און ווערט פערפאָלגט.

ער פערלאַנגט, אַז דאָס געריכט זאָל זיך ריכטען אין דעם אורטייל פון די געשוואוירענע ריכטער אין דער שווייץ. לויט וועלכען קאָנראַדי, דער מערדער פון דעם סאָוויעטישען פאָרשטעהער וואָראָווסקי׳ן איז בעפרייט געוואָרען. מחמת ער איז דורכ׳ן געריכט בעהאַנדעלט געוואָרען, ווי אַזאַ אייגנער, וואָס האָט זיך דאָס לעבען איינגעשטעלט פאַר די עוולות, וואָס ווערען אָפּגעטון אין בעצוג צו דעם רוסישען פאָלק. אויך שלום שוואַרצבאַרד איז צוליב די זעלבע מאָטיווען בעפרייט געוואָרען. וואָיטשעכאָווסקי׳ן פערגלייכט דער „פּיפּינער" אַדוואָקאַט מיט אַ העלד פון זשעראָמסקי׳ס ראָמאַן „אוראָרא זשיטשיאַ", ראַזולוצקי, וואָס בסך הכל איז דער דאָזיגער העלד אַ שטיק אָפּבילדונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי...

נאָך ניעדזשעלסקי׳ן רעדט נאָך אַדוו. שישקאָווסקי. עס ענטשטעהט אַ קורצער מיינונגס־אויסטויש צווישען דעם פּראָקוראָר מיט די אַדוואָקאַטען, און דריי פערטעל עלף אַ זייגער אין אָוועגד ווערט, נאָך אַ הפסקה פון אַנדערטהאַלבען שעה, אַרויסגעטראָגען דער פסק דין.

דאָס געריכט ערקלערט, אַז דער אָנגעקלאָגטער יעזשי וואָיטשעכאָווסקי ווערט פער׳משפט אויף 10 יאָהר שווערע תפיסה פאַר וועלען דער׳הרג׳ענען לידוואַרעוו׳ן.

די קוואַליפיקאַציע פון וועלען ערמאָרדען אַן אָפיציעלע פּערזאָן איז דורכ׳ן געריכט אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

די „קאָלעגען" פון וואָיטשעכאָווסקי׳ן זענען, זעלבסטפערשטענדליך, פון דעם אורטייל נישט צופרידען, און עס הערען זיך אויסרופען אין זאַל: „ניעכאַי וואָלט ער איהם כאָטש דער׳הרג׳עט!"...

פון דער אַמנעסטיע קאָן דער פער׳משפּט׳ער נישט געניסען, ווייל דאָס פערברעכען איז געשעהן ד. 4־טען מאַי.

נעכטען האט זיך געעפענט

דער צוזאַמענפאהר פון יודישע קאאפעראַטיוען איז פוילען.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צו דעם היינטיגען צוזאַמענפאָהר פון אַלע יודישע קאָאָפּעראַטיוען אין פּוילען האָבען זיך פיבערהאַפט געגרייט אַלע גרופּירונגען און צרדים פון די קאָאָפּעראַטיוען.

פון נעכטען אָן האָט מען נישט אויפגעהערט צו רעדען און בעהאַנדלען די פערשידענע ענינים, וואָס האָבען אַ שייכות מיט דער יודישער קאָאָפּעראַציע, און אַמליירענשאַפטליכסטען האָט מען רעדבאַטירט וועגען די וואַהלען פון אַ פּרעזעס פון פערבאַנד, און וועגען די אינקרימינירטע מיסברויכען, וואָס זענען געוואָרען אַ „סור פאַר גאַנץ בראַנד", און וואָס אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר דאַרפען זיי אויפגעקלערט ווערען.

עס טיילען זיך אויס אַמ׳בולט׳סטען דריי בעזונדערע צרדים: האַנדווערקער, סוחרים און ציוניסטען.

צו דער ערעפנונג פון צוזאַמענפאָהר זענען געקומען פיהרענדערט־עטליך־און־זעכציג פּערזאָן. און נאָך אַ שטאַרקען און ענטשידענעם קאַמף איז אַרויסגערוקט געוואָרען אין אויבענאָן די קאַנדידאַטור פון גערוו. סענאַטאָר ראָטענשטרייך, וועלכער איז אויך אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס פּרעזעס פון צוזאַמענפאָהר.

דערנאָך איז נאָמינירט געוואָרען אַ פּרעזידיום (פון די לאָדזער דעלעגאַטען איז אין פּרעזידיום אַריין ה׳ שטולמאַן).

עס זענען אַרויסגעלייענט געוואָרען בעגריסונגען פון „קאָלאָ", פון רעד. פון ניו־יאָרקער „פאָרווערטס" אַב. קאַהאַן, פון „פונדיישאָן", פון סוחרים און קליינהענדלער־פעראיינען א. אַז. וו.

שפּעטער איז פאָרגעלייענט געוואָרען דער פּראָטאָקאָל פון׳ם פאָריגען צוזאַמענפאָהר.

אַ סך דעלעגאַטען האַלטען, אַז דער דאָזיגער פּראָטאָקאָל איז אַ צו „אָפּגעכאַפּטער", ער איז שטאַרק געקירצט, ד. ה. אין איהם זענען נישט אויסגערעכענט אַלע מיסברויכען, וועלכע זענען פעסט געשטעלט געוואָרען, בעת דעם פאָריגען צוזאַמענפאָהר. אַ טייל רעדנער האָבען געפאָדערט, אַז דער פּראָטאָקאָל זאָל רעדנעצט ווערען.

דערויף איז די היינטיגע זיצונג איבערגעריסען געוואָרען ביז מאָרגען.

היינט האָבען נאָך אָפּגעהאַלטען ענגערע זיצונגען די בעזונדערע קאָמיסיעס, ווי די מאַנדאַט־קאָמיסיע, פערמאַנענץ־קאָמיסיע א. אַז. וו.

לאדזער יודישער

טורן- און ספארט-פעראיין „בר-כוכבא"

מיר טיילען מיט אונזערע חברים וחברות, אַז זונטאג, ד. 13 יאנואר 1929 פונקט 4 נאָכמיטאָג קומט פאָר אין פעראיינס־לאָקאל קאָלעינא 5

די יעהרליכע גענעראַל-פערזאמלונג

אין פאַל, ווען צום דאָזיגען טערמין ווען נישט קומען די געהעריגע צאָהל חברים וועט די פערזאמלונג פאָרקומען אין זעלבען טאָג צום צווייטען טערמין 6 אַ זייגער אין אָוונעד ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.

סדר־היום: א) וואַהל פון אַ פאָרזיצענדען, ב) בעריכט פון דער ביז־איצטיגער טעטיגקייט, ג) ענדערונג די פונקטען 6 און 7 פון די פעראיינס־סטאַטוטען, ד) וואַהלען פון אַ נייער פערוואַלטונג, ה) פערשידענעס.

בעמערקונג: א) פאָרשלאָגען פון הברים ווערען אָנגענומען שריפטליך אין פעראיינס סעקרעטאַריאַט ביז׳ן 10־טען יאַנואַר 1929.

ב) צוגעלאָזען צו דער פערזאמלונג און וואַהל־רעכט וועלען האָבען נאָר די חברים, וועלכע האָבען איינגעצאָהלט דעם מיטגלידס־ביטראָג ביז׳ן חודש דעצעמבער 1928.

די פערוואַלטונג.

וויילט איהר פרעהליך און אמוזאַנט פערברענגען דעם

ס׳לוועסטער-אווענד?

קומט אַלע אין גוט־בעקאַנטען קאפע־רעסטאָראַן

„BRISTOL"

30 PIOTRKOWSKA 30.

פערשטאַרקטער אָרקעסטער!

פערוויילונג אַ גאַנצע נאַכט!

א פאסטען

צו וואָס פאַר אַרבייט ס׳זאָל נישט זיין, זוכט אַנ׳אַנשטענדיגער יונגערמאַן מיט גוטע רעקאָמענדאַציעס. אָפערטן אונטער „R" אין אַדמינ. פון דער צייטונג. 3462

דער בעקאַנטער רעכטסקענער

י. אינפעלד

וואוינט איצט אויף

31 פעטריקאווער 31

שפרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אָוונד.

GUTE SOLIDE

HERRENSTOFFE für JEDEN ZWECK

DAMENSTOFFE für MÄNTEL u. KOSTÜME

WOLLENE KLEIDERSTOFFE

empfiehlt zu mässigen Preisen

TUCHHANDLUNG

G. E. Restel

LODZ

84 Petrikauer 84

Spezialität

Leonhardtsche Waren

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

נאַרוטאָוויטשער 11.

טעל. 34-72

[illegible] 8–6 [illegible]

Cukiernia „ESPLANADA"

Piotrkowska 100, tel. 11-92

היינט, 7 אין אָוונד – די פייערליכע ערעפנונג, אויף וועלכע עס האט דעם כבוד איינצולאַדען דאס ג׳ פובליקום

די דירעקציע.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען דעם 30 דעצעמבער 1928 אין עלטער פון 63 יאָהר מיין ליבסטער מאַן, אונזער טייערסטער פאָטער, שוויגערפאָטער און גרויספאָטער

נ״ע ברוך סליעפאי

די לויה וועט פאָרקומען היינט, מאנטאג, דעם 31־טען ד. ח. 1 אַ זייגער בייטאָג, פון טרויער־הויז פעטריקאָווער 81, וועגען וואָס עס זענען מודיע די אין טיפען טרויער פערבליבענע

פרוי, זוהן, טעכטער, איידעמס און איי־ניקלעך.

יוד. מיניסטער אין דער אמעריקאנער רעגירונג

הובער לאדט איין יוליוס ראזענוואלד׳ן.

ניו-יארק, (יט״א) די קלאנגען וועגן אנטייל פון יוליוס ראזענוואלד אין דער צוקונפטיגער אמעריקאנער רעגירונג, בעשטעטיגען זיך. ווי עס טיילט מיט די פרעסע, האט זיך דער ניי-געוועהלטער פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען הערבערט הובער אפיציעל געווענדעט צום בעקאנטען טשיקאגאער יודישען פילאנטראפ און אינדוסטריעלער מיט א פארשלאג איבערצונעהמען דעם פאסטען פון האנדעלס-מיניסטער אין דער נייער רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאטען.

יוליוס ראזענוואלד האט נאך נישט בעשלאסען צו ער וועט דעם פארשלאג אננעהמען.

א נייע ווערק וועגען דער יודישער געשיכטע

אין דער רוימישער עפאכע.

פאריז, (יט״א) דער היסטאריקער מ. ס. גינסבורג האט ד״א פערעפענטליכט א נייע ווערק וועגען דער יודישער געשיכטע אונטער דער רוימישער הערשאפט א. ט. „רוים און יהודה“.

אנ׳„ארט“-אפטיילונג אין ווייס-רוסלאנד.

מאסקווע, (יט״א). אין מינסק איז פארגעקומען די גרינדונגס-פערזאמלונג פון „ארט“. אלס פאר[illegible] פון דעם ווייסרוסישען „ארט איז אויסגעוועהלט געווארען גאלדשטיין, וויצע-פארזיצער פון ווייסרוסישען מלוכה-פלאן.

דער צושטאנד פון דער יודישער קאלאניזאציע אין אוקראינע.

מאסקווע, (יט״א) לויט די מאטעריאלען פון דעם אוקראינישען „קאמערד“ האט זיך לעצטענס די יודישע ערד-איינארדנונג אין אוקראינע שטארק פערגרעסערט. איצט פערנעהמען זיך מיט ערד-ארבייט 9,7 פראצ. פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג, סך הכל 155 טויזענד נפשות, וועלכע פערמאגען 249 טויזענד העקטאר ערד.

וועגען דער האלב-קאלאניזאציע ארום די שטעטלעך איז נאך ביז־איצט נישט פערהאן קיין גענויע ידיעות. לויט די ציטווייליגע אויסרעכנונגען זענען פערהאן איצט לערך 15 טויזענד האלב-קאלאניזאציע-ווירטשאפטען, וועלכע פערמאגען ביז 9.3 העקטאר אויף א משפחה. 80% האבען הכנסה פון זייער ארבייט נישט מעהר פון 200 רובל א יאהר.

רעוויזיאניסטען קאנפערענץ געגען פערברייטערן די יודישע אגענץ.

זשאבאטינסקי וועגען די גרעניצען פון ארץ-ישראל.

ווין, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש). די רעוויזיאניסטישע קאנפערענץ האט אויסגעוועהלט א קאמיסיע פון 5 פערזאן, וואס זאל ברענגען צו אנ׳אויסגלייך די גרופען פון זשאבאטינסקי און גראסמאן. דער הויפט-סכסוך איז ענטשטאנען ארום דער פראגע צי זאל דאס א״י-יודענטום בילדען א בעזונדערע פאליטישע פערטרעטונג אין לאנדאן. די היינטיגע זיצונג האט געבראכט צו אנ׳אויסגלייך. ס׳איז בעשלאסען געווארען צו פאדערען א בעגרעניצטע אויטאנאמיע אין א״י פאר די רעוויזיאניסטען און דערווייל אפשטעלען די לעזונג פון א בעזונדערער פערטרעטערשאפט אין לאנדאן.

ווייטער איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וועלכע בעטראכט די רעזאלוציעס פון דער לעצטער סעסיע פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט פאר אונגעזעצליכע, ווייל זיי ווידערשפרעכען די בעשלוסען פון קאנגרעס. ס׳איז בעשלאסען געווארען אנטקעגענצוווירקען דער פערברייטערונג פון דער יודישער אגענץ. אויב דער צוקונפטיגער קאנגרעס זאל בעשטימען די פערברייטערונג דורכפיהרען, וועלען די רעוויזיאניסטען פיהרען א קאמף. ס׳איז בעשלאסען געווארען איבערצולאזען דאס זעלבע פרעזידיום ווי ביז אהער (זשאבאטינסקי, ליכטהיים, גראסמאן) און דאס זעלבע פארזיצער ביורא.

ווין, (יט״א) די רעוויזיאניסטישע סטודענטען-פעראיינען אין ווין האבען איינגעארדענט א באנקעט לכבוד די דעלעגאטען צו דער אלוועלטליכער רעוויזיאניסטישער קאנפערענץ אין ווין. נאך די בעגריסונגען האט געהאלטען א טעמפעראמענטפולע רעדע דר. וויועל, וועלכער איז שארף ארויסגעטרעטען נעגען דעם „איצטיגען פילאנטראפישען קליין ציוניזם“. דר. וויועל האט געשילדערט די ענטשטעהען פון ציוניזם לויט הערצעל׳ס אויפפאסונג און פעסטגעשטעלט, דאס דער רעוויזיאניזם האט איבערגענומען די ירושה פון מאקסימאל-ציוניזם, רופענדיג פייערליך צו ערפילען דעם גרויס-ציוניזם פון דר. הערצל און מאקס נארדוי.

וול. זשאבאטינסקי האט געהאלטען א גייסטרייכע רעדע, און האט צוו. אנדר. ערקלערט, אז דער ירדן בילדעט נישט די מזרח-גרענעץ פון ארץ-ישראל, נאר פליסט אין מיטען פון לאנד, זייענדיג א ניכטערער פאליטיקער גלויבט דאך זשאבאטינסקי אין דער פולער פערווירקליכונגס-מעגליכקייט פון יודישען מלוכה-וועזען אין ארץ-ישראל.

ווין, (יט״א) פאר דער עפענונג פון דער רעוויזיאניסטישער קאנפערענץ איז פארגעקומען א 2-טאגיגער צוזאמענפאהר פון סטודענטען-רעוויזיאניסטען, אין וועלכען עס האבען זיך בעטייליגט 60 רעדעלעגאטען פון ענגלאנד, פראנקרייך, פוילען, אמעריקא, באלטישע לענדער, רומעניען, טשעכאסלאוואקיי און אנדערע לענדער.

דער צוזאמענפאהר האט בעהאנדעלט א רייה אידעאלאגישע און ארגאניזאציאנעלע פראגען, הויפטזעכליך די שאפונג פון אנ׳אלוועלטליכען רעוויזיאניסטישען סטודענטען-פערבאנד, עווענטועל די בעהערשונג פון אלגעמיינעם ציוניסטישען סטודענטען-פערבאנד. עס זענען בעריהרט געווארען די פראגען פון ירושלימער אוניווערזיטעט ווי אויך די שאפונג פון א ספעציעלען סטודענטען-סעקרעטאריאט ביים רעוויזיאניסטישען צ. ק. וול. זשאבאטינסקי און דר. שעכטמאן האבען געהאלטען אויפ׳ן סטודענטען-צוזאמענפאהר גרויסע רעדעס, רופענדיג די רעוויזיאניסטישע סטודענטען צום אקטיווסטען אנטייל אין די נאהענטסטע קאנגרעס-וואהלען.

יודען געוואונען אין ענגלאנד דעם 1. פריז פאר שיף-געיעגען

לאנדאן, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) בעת די שיף געיעגען האט די יודישע יונגען בריגאדע דערהאלטען דעם ערשטען פריז. די בריגאדע האט איבערגעשטיגען דעם פאראיהריגען רעזולטאט מיט 10 פינקטען.

10 יאהר תפיסה פאר א יודישען פאגראם.

ריגא, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין דאגאטשאוו איז פארגעקומען דער פראצעס געגען די כוליגאנעס, וואס זענען בעפאלען אין אלעקסייעווקא די יודישע קאלאניסטען. דער פיהרער פונ׳ם אנפאל איז פערמשפט געווארען אויף 10 יאהר תפיסה. דער לייטער פון דער דארפס-שמירה און די 2 פאליציאנטען, וועלכע האבען זיך נישט אנטקעגענגעשטעלט די אנפאלער זענען פערמשפט געווארען צו א יאהר תפיסה.

געשטארבען דער פארזיצער

פון דער ספרד׳ישער קהלה אין בעלגראד

בעלגראד, (יט״א) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 77 יאהר דער לאנג-יעהריגער פארזיצער פון דער ספרדישער קהלה אין בעלגראד שלמה עזריאל, וועלכער האט געשפילט א גרויסע ראלע אין יודישען געזעלשאפטליכען לעבען אין דער סערבישער הויפטשטאדט.

בוקארעשטער אוניווערזיטעט

בעשטראפט אנטיסעמיטישע סטודענטען.

בוקארעשט, (יט״א) דער בוקארעשטער אוניווערזיטעט-סענאט האט בעשלאסען אויסצושליסען א געוויסען סטודענט פעטרא אפרישאנא אויפ׳ן שול-יאהר 1928-1929, דערפאר, וואס ער האט געשלאגען אין לאקאל פונ׳ם אוניווערזיטעט א יודישען קאלעגע. א צווייטער סטודענט איז אויסגעשלאסען געווארען פון די עקזאמענס פון פעברואר ביז יוני 1929, ווייל ער האט גענעצט די סטודענטען איינצוארדנען אנטיסעמיטישע מאניפעסטאציעס. גלייכצייטיג האט דער סענאט געמאלדען דער רעגירונג, אז ער איז געגען דעם, אז די „אוניאן פון די קריסטליכע סטודענטען“ זאל האבען דאס רעכט צו פונקציאנירען.

א נייער יודישער ראט אין וואלין.

מאסקווע, (יט״א) דאס שטעטל נאראדיטש, קאראסטעניער קרייז האט א יודישע בעפעלקערונג פון 2,500 נפשות. ביז־איצט איז דארט קיין ראט נישט געווען. איצט האט די קרייז-מאכט בעשלאסען צו ארגאניזירען אין נאראדיטש א יודישען ראט. א ספעציעלע קאמיסיע שטעלט צונויף די רשימות פון די וועהלער.

אויסשטעלונג פון יוד. פראפעס. שולען אין טשערנאוויץ.

טשערנאוויץ, (יט״א) דא האט זיך געעפענט די אויסשטעלונג פון די ארבייטען, וואס ווערען אויסגעפיהרט אין די יודישע פראפעסיאנעלע שולען פון ארבייטער-בילדונגס-פעראיין „מארגענבלויט“. עס זענען אויסגעשטעלט טישלעריי און שנייערייעקספאנאטען פון א גרויסען קינסטלערישען ווערט. צו דער עפענונג פון דער אויסשטעלונג איז געקומען א גרויס פובליקום.

פלענאר-זיצונג פון „געזערד“.

„געזערד“ צעהלט 145 טויזענד מיטגלידער.

מאסקווע, (יט״א) דא איז פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון דער צענטראל-פערוואלטונג און צענטראל-ראט פון „געזערד“. עס זענען אויסגעהערט געווארען א רייה בעגריסונגען, רעדען און נאמען פון 239 איבערוואנדערער אין ביראבידזשאן. די פערזאמלטע איז איבערגעגעבען געווארען א קורצער בעריכט פון דער טעטיגקייט פון „געזערד“ פאר די לעצטע צעהן חדשים. פון בעריכט איז צו זעהען, אז דער „געזערד“ צעהלט איצט 145 טויזענד מיטגלידער, וועלכע זענען ארגאניזירט אין 600 אפטיילונגען, 20% פראצענט פון די מיטגלידער זענען ארבייטער, 31 פראצ. — אנגעשטעלטע, 18 פראצ. — האנדווערקער, 3 פראצ.— פויערים, 7 פראצ. — הענדלער, 3 פראצ. — פערטרעטער פון פרייע פראפעסיעס און 18 פראצ. — פערשידענע. 12 פראצ. מיטגלידער זענען נישט-יודען. אויפ׳ן געביט פון שאפען קאלעקטיווע ווירטשאפטען זענען געווען גרויסע דערגרייכונגען. אין ווייס-רוסלאנד זענען פון די 1003 יודישע פאמיליעס, וואס זענען הייאהר קאלאניזירט געווארען — 787 מיטגלידער פון קאלעקטיוון.

דער פארשטעהער פון ווייסרוסישען „געזערד“ כורגין, האט איבערגעגעבען, אז פאר יודישע קאלאניזאציאנס-צוועקען ווערען אפגעגעבען נייע ערד שטחים, וועלכע פאדערען מעליאראציע. די מלוכה האט אויך געגעבען 30 טויזענד העקטאר ערד פון אויסגעהאקטען וואלד, וועלכע מען דארף אויסווארצלען.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען ‑ שוואכע, ליבע און ראק, רענטגען-שטראהלען או קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענט.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (הארר-אויספאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2 שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. אז. וו
אורין-אנאליז - 4 זל.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאכם.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע פערגאזן. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. אייגענע פראצאוניע פון קינסטליכע ארטאפעדישע פערטעטען, אז: וואלטרקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5—7 אין אווענד.

צום קארנאוואל
עמפפעהל איך דער געעהרטער קונדשאפט די נייעסטע
פראנצויזישע פודער, פערפומען, קעלנישע, טואלעט-זייפען, בלומען-וואסערן
ווי אויך דעם רייכען אויסוואהל פון אלער ארט קאסמעטיק
צו שטוינענד ביליגע פרייזען.
Perfumerja J. DRUKIER
ZAWADZKA 11, tel. 75-92.
פאר ענגראסיסטען — ראבאט. פאר ענגראסיסטען — ראבאט.

די סאָוויעטען און דער אויסלענדישער קאַפּיטאַל

ווען דער מיליטערישער מלוכה־קאָמוניזם האָט נישט געבראַכט די רעזולטאַטען, אויף וועלכע די סאָוויעטען האָבען געהאָפט, האָט לענין איינגעפיהרט די נייע עקאָנאָמישע פּאָליטיק אין סאָוויעט־רוסלאַנד, דעם אַזוי־גערופענעם „נעפּ".

די דאָזיגע פּאָליטיק פון דער קאָמוניסטישער מלוכה, וועלכע האָט געמוזט מאַכען גרויסע הנחות דעם קאַפּיטאַליזם, האָט דאָך פאַר די סאָוויעטען געבראַכט זעהר פיל נוצען. ס'זענען צוריק אויפגעבויט געוואָרען פיל פאַבריקען, די פּראָדוקציע איז אין אייניגע געביטען צוגעפיהרט געוואָרען ביז צו דעם פאַרן קריגס פערנעהם, טיילווייז אַפילו איהם איבערגעשטיגען; די לאַנדווירטשאַפט איז פערבעסערט געוואָרען און דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען וואָס האָט אויסגעזעהן צו זיין חרוב איז ווידער געקומען צו זיך.

די אויפבוי־טעטיגקייט פון דער פּראָדוקציע האָט אין אָנהויב פערלאַנגט אַ געוויסע אָרגאַניזאַציאָנס־פרייהייט און קליינע קאַפּיטאַלען. דעריבער איז זי אין אַ געוויסער מאָס געלונגען ביי קליינע מיטלען, בפרט וואָס די הויפּט־טעטיגקייט איז געווען אויפ'ן לאַנד, וואו ס'האָבען זיך געפאָדערט נישט קיין גרויסע קאַפּיטאַלען. דער רעגירונג איז אָ'יך געלונגען צו שאַפען די נויטיגע קאַפּיטאַלען אויף אַרורכצופיהרע די עלעקטריפיקאַציע, אינדוס־טריאַליזאַציע פון אַ גאַנצער רייהע אונטערנעהמונגען א. אַ. וו.

די מיטלען האָט זיך די רעגירונג געשאַפט אויף פאָלגענדען אופן:

אַ דאַנק דעם מלוכה־מאָנאָפּאָל זענען אויף פיל אַרטיקלען געשטעלט געוואָרען אויפגעשרויפטע פּרייזען, דעם רייוח דערפון האָט גענאָמען די רעגירונג; זי האָט אויך גענאָמען גרויסע ריוחים פון'ם תבואה פערקויף קיין אויסלאַנד. (די רעגירונג האָט גע־האַט דעם מאָנאָפּאָל אויף פערקויף קיין אויסלאַנד און אויף איינקויף ביי די פּויערים אין לאַנד).

ביסלעכווייז אָבער, זענען אַ דאַנק דעם ווי־דערשטאַנד פון די פּויערים די פּרייזען אויף תבואה געשטיגען. די ריוחים פון דער רעגירונג זענען גע־וואָרען אַל קלענער און ס'ווערט אונמעגליך פאַר דער רעגירונג מיט די פערקלענערטע מיטלען, וואָס בלייבען אין איהר רשות, צו פערגרעסערען די אינ־דוסטריע־מעגליכקייטען אויף אַזוי פיל, אַז מ'זאָל קענען דערפילען אַלע הצטרכות'ן פון דער סאָוויע־טישער בעפעלקערונג, וועלכע האַלט אין איין פער־גרעסערען זיך.

און אַלס פּועל־יוצא פון דער דאָזיגער לאַגע ענטשטעהט ביי דער סאָוועטישער רעגירונג אַלץ אַ שטאַרקערע טענדענץ צו בעוועגען אויסלענדישע קאַפּיטאַליסטען, זיי זאָלען פינאַנסירען די ווירטשאַפט־ליכע ענטוויקלונג פון סאָוועט־רוסלאַנד. די דאָזיגע בעמיהונגען האָבען ביז־איצט קיין גרויסען ערפאָלג נישט געהאַט בפרט נאָכ'ן ליקווידירען די קאָנצע־סיע פון אַמעריקאַנער פינאַנסיסט האַרימאַן זיך גע־ענדיגט מיט אַ פיאַסקאָ.

דאָס אַריינציהען אויסלענדישע קאַפּיטאַלען איז אָבער פאַר סאָוועט־רוסלאַנד אַ דרינגענדע נויט־ווענדיגקייט און ווי ס'בעווייזען די לעצטע געשעה־ענישען, האָט זיך די סאָוועט־רעגירונג רעזידירט צו ענדערען די בעדינגונגען פאַר די פינאַנץ־קאַ־פּיטאַליסטען.

דער ראַט פון די פאָלקס־קאָמיסאַרען האָט ענ־דע יוני 1928 י. אָנגענומען אַ בעשלוס איבערצוענדע־רען די מלוכה'שע „האַנדעלס־ און אינדוסטריע־באַנק" אויף אַ באַנק פאַר לאַנגטערמיניגע קרע־דיטען פאַר דער אינדוסטריאַליזאַציע און עלעקטרי־פיקאַציע פון די סאָוויעטען".

די וויכטיגע נייעס פון דער אונטערנעהמונג בעשטעהט ערשטענס אין דער אָרגאַניזאַציע גופאָ פון דער באַנק און צווייטענס, אין דעם, וואָס די באַנק קען אַרויסלאָזען אָבליגאַציעס אויף אויסלענ־דישע בערזע־מערק; די באַנק קען קאָנטראָלירען גענוי אויף וואָס ס'ווערען פערווענדעט די אַרויס־געגעבענע קרעדיטען און האָט אַ זיכערע היפּאָטעק־גאַראַנטיע אויף דער אונטערנעהמונג.

ווען אַן'אויסלענדישער קאַפּיטאַליסט האָט גע־וואָלט אינוועסטירען זיינע קאַפּיטאַלען אין סאָוויעט־רוסלאַנד האָט ער געמוזט אָנקומען צו דער רעגירונג און נישט געהאַט די זיכערקייט אויף וואָס זיין געלד וועט פערווענדעט ווערען, נישט געהאַט קיין גאַראַנ־טיעס פאַר זיין קאַפּיטאַל א.א.וו. ביי דער ניי־געשאַ־פענער לאַגע טרעט אַרויס אַלס קרעדיטאָר די באַנק מיט גרויסע פינאַנציעלע מעגליכקייטען און מיט גרויסע קאָמפּעטענצען. דאָס שאַפט אַ גינ־סטיגערע לאַגע פאַר די פינאַנסיסטען און אויף אַזאַ אופן רעכנען די סאָוויעטען צו קענען כאָטש טייל־ווייז ברעכען די פינאַנץ־בלאָקאַדע, וועלכע עקזיס־טירט בנוגע רוסלאַנד.

אָבער די אויסלענדישע פינאַנסיסטען זענען נאָך מיט דער נייער מעגליכקייט נישט צופרידען. נישט לאַנג איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון די פאַרמלחמה'דיגע רוסישע קרעדיטאָרען. זיי פער־לאַנגען, אַז אין סאָוויעט־רוסלאַנד זאָל איינגע־שטעלט ווערען אַ יורידישע מעגליכקייט צו פערזי־כערען זייערע רעכט אין פאַל פון בע'עולה'ן זיי און אַז די איצטיגע רעגירונג זאָל אָנערקענען די פאַר־מלחמה'דיגע חובות, און זי שטעלט מיט די „קאַ־

רעגירונג שוין האָבען אפילו געפיהרט אונטערהאַנד־לונגען מיט ענגלאַנד און פראַנקרייך, וועגען טיילווייז אַנערקענען די דאָזיגע חובות.

דאָס איז אַ ווייטערדיגער און וועהר וויכטי־גער שריט אויף צוזוציהען אויסלענדישע קאַפּיטאַ־לען פאַר'ן אויפבוי פון דער סאָוויעטישער ווירטשאַפט

ר.

גרינדונג פון יוד. פּאַרלאַמענטאַרישען קלוב אין רומעניען.

אַ געשפּרעך מיט סענאַטאָר ד"ר עבנער.

עס האָט זיך געגרינדעט אַ קלוב פון די יו־דישע מיטגלידער פון רומענישען פּאַרלאַמענט, צו וועלכע עס געהערען סענאַטאָר דר. מאיר עבנער, דע־פּוטאַטען ד"ר טעאָדאָר פישער, ד"ר יוסף פישער און אַרוו. מיכאל לאַנדאו. אַלס פּרעזידענט פון'ם קלוב איז אויסגעוועהלט געוואָרען דר. מאיר עב־נער און אַלס זיין שטעלפערטרעטער ד"ר טעאָדאָר פישער.

דער פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלע־גראַפען־אַגענטור האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיט דר. עבנער וועגען די אויפגאַבען און צוקונפטיגער אַרבייט פון'ם קלוב.

די אויפגאַבען פון'ם קלוב, האָט דר. עבנער ערקלעהרט, וועלען זיין: די פערטרעטונג פון די אינטערעסען פון דער יודישער מינדערהייט און פער־זיכערונג פון די שטאַטס־בירגערליכע רעכט און גע־זעצגעבונג און פערוואַלטונג.

דאָס ערשטע, וואָס מיר וועלען פאָדערען, וועט זיין, אַז אין מלוכה־בודזשעט זאָלען אַריינגעשטעלט ווערען ענטשפּרעכענדע סומען פאַר יודישען קולט־ און שול־צוועקע, ווי אויך פאַר די יודישע סטודענ־טען־היימען. בעזונדער אויפמערקזאַמקייט וועלען מיר אָפּגעבען דער פראַגע פון דער יודישער שול. מיר וועלען פאָדערען, אַז די יודישע שולען זאָלען האָבען מלוכה־רעכט. מיר וועלען אויך פאָדערען די רע־גולירונג פון דער פראַגע וועגען שטאַטס־בירגער־שאַפטס־רעכט אין הסכם מיט די פרידענס־אָפּ־מאַכען.

יעדער מיטגליד פון קלוב וועט זיין פאַראַנט־וואָרטליך פאַר דער אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט איהם געוועהלט אין פּאַרלאַמענט. איך בין געשיקט גע־וואָרען אין פּאַרלאַמענט פון דער בוקאָווינער „איינ־הייטס־פּאַרטיי", דר. טעאָדאָר פישער און יוסף פי־שער פון'ם „יודישען נאַציאָנאַלען פערבאַנד פון טראַנסילוואַניע", ה' לאַנדאו פון דער ציוניסטי־שער אָרגאַניזאַציע פון בעסאַראַביען. מיר וועלען דעריבער שאַפען אין בוקאַרעשט אַ ביוראָ, אין וועלכען עס וועלען זיין פאָרשטעהער פון אַלע גרו־פּירונגען, און מיט וועלכע מיר וועלען זיך בעראַטען אין וויכטיגע פראַגען. טראָץ דעם האָבען מיר בעשלאָסען פאַרצולעגען די אַלט־רומענישע, ציוניסטען, וועל־כע האָבען, צום בעדויערען, נישט קיין פּאַרלאַמענ־טאַריער צו דעלעגירען אין ביוראָ אַ פאָרשטעהער, וועלכער זאָל האָבען דיזעלבע רעכט ווי די רעשט מיטגלידער פון ביוראָ.

אינגיכען וועלען מיר זיך פאָרשטעלען דעם פּרעמיער־מיניסטער און איהם אויפקלערען די אויפ־גאַבען פון'ם קלוב און פאָרשטעלען אונזערע פאָדע־רונגען. דער יודישער קלוב האָפט אויף דער אונ־טערשטיצונג פון די איבעריגע פּאַרלאַמענטאַריער־יודען, וועלכע זענען צוליב פערשידענע טעמים, נישט אַריין אין יודישען קלוב.

אויף דער פראַגע פון יט"א־פאָרשטעהער, וואָס דר. עבנער רעכנט וועגען דער בעציהונג פון דער איצטיגער רעגירונג צו די יודען, האָט ער ערקלערט, אַז דערווייל קאָן מיט צופרידענהייט קאָנסטאַטירט ווערען, דאָס אַ דאַנק דער אַטמאָספער, וואָס די רעגירונג האָט געשאַפען, איז דער אַנטיסעמיטיזם בעדייטענד אָפּגעשוואַכט געוואָרען. מיר האָפען אויף אַ נייער עפּאָכע אין לעבען פון רומענישען יודענ־טום.

דער יט"א־פאָרשטעהער האָט זיך אויך גע־ווענדעט צום יודישען סענאַטאָר דר. נעמיראָווער מיט אַ פראַגע, פאַרוואָס ער איז נישט אַריינגע־טרעטען אין יודישען קלוב. דר. נעמיראָווער האָט ער־קלערט, אַז ער איז אין סענאַט דער פאָרשטעהער פון'ם יודישען קולט, צו וועלכען עס געהערט דאָס גאַנצע יודענטום פון אַלע גרופּירונגען און דערפאַר קען ער אין קיין קלוב נישט אַריינטרעטען, אויך אַנ־דערע הויכע גייסטליכע, וואָס פערטרעטען אין סע־נאַט אַנדערע רעליגיעס, געהערען נישט צו קיין פּאַר־לאַמענטס־קלוב.

דער נאַצ.־צאַראָניסטישער יודישער דעפּוטאַט זסאַלאָמאָן ראָזענבערג, האָט ערקלעהרט, אַז ער ווי אויך דער צווייטער יודישער נאַצ.־צאַראָניסטי־שער דעפּוטאַט האָפמאַן האָבען געהאַט ברעה אַריינ־צוטרעטען אין יודישען קלוב. דער פיהרער פון די נאַצ.־צאַראָניסטען האָט זיך אָבער געגענגע־שטעלט צוליב פאָרמעלע טעמים.

די ביידע דעפּוטאַטען יודען, וועלען אָבער שטע־הען אין שטענדיגען קאָנטאַקט מיט'ן יודישען קלוב און שטיצען זיין טעטיגקייט ווי אויך ווירקען אויף דער פּאַרלאַמענטס־מעהרהייט אין אַלע יודישע אַנ־געלעגענהייטען. (יט"א).

ווייס־רוסלענדישע רבנים לייקענען אָפּ אַלע קלאַנגען

וועגן רדיפות אויף יודישער אמונה אין ראַטען־רוסלאַנד.

מוניסטישע אינטערנאַציאָנאַלע" זאָל די סאָוועט־

אין דער רבנישער וועלט, דער עיקר אין אַמערי־קע, האָט זיך אין די לעצטע פאַר חדשים שטאַרק געטומעלט, די רבנים אין אַמעריקע האָבען אויפגע־הויבען אַ גוואַלד, הלמאי מען רודפט די יודישע אמונה אין ראַטען־רוסלאַנד. עס זענען פאָרגעקומען מיטינגען, וואו מען האָט אַרויסגעטראָגען שאַרפע פּראָטעסטען קעגען דער יעווסעקציע, וועלכע פער־פאָלגט די יודישע רעליגיע אין ראַטען־רוסלאַנד. צו די דאָזיגע מיטינגען אין אַמעריקע זענען אויך צו־געצויגען געוואָרען פּראָמינענטע פּערזענליכקייטען פון דער קריסטליכער וועלט, וועלכע שפּילען אַ וויכטיגע ראָלע אין דער פּאָליטיק פון די פעראייניגטע שטאַטען. רבנים האָבען אויף די מיטינגען אויפגעוויזען, אַז די יודישע אמונה אין רוסלאַנד האָט אַפילו נישט די מינימאַלסטע רעכט. אַפילו די רעכט, וואָס די סאָוו־יעטישע קאָנסטיטוציע האָט געגעבען דער יודישער רעליגיע, ווי למשל, אַז 5 קינדער קענען בילדען אַ גרופּע און לערנען רעליגיעזע לימודים און אַז עלטערע פון 18 יאָהר מעג לערנען אין ישיבות, אַז רבנים האָבען דאָס רעכט משגיח צו זיין אויף כשרות און אַנדערע יודישע ענינים — אָט אַפילו פון די רעכט לאָזט די יעווסעקציע נישט געניסען די יו־דען אין ראַטען־רוסלאַנד. עס האָט זיך אויפגעהויבען אַ גרויסער טומעל און רעש וועגען דעם אין דער אַמעריקאַנער רבנישער וועלט.

וואָס עפּיס פּלוצים פּראָטעסט־מיטינגען? פאַר־וואָס עפּעס איצט? פאַרוואָס האָבען די רבנים ביז איצט געשוויגען?

זענען אויף דעם דאָ סיבות. לעצטענס האָבען זיך אין דער פּרעסע בעוויזען ידיעות, אַז איינער פון די עלטסטע בית־עולמס אין מינסק, וואו עס גע־פינען זיך 15.000 יודישע קברים, צווישען זיי די גרעסטע גאונים ביי יודען, האָט די יעווסעקציע בע־שלאָסען צו ופערוואַנדלען אָט דעם בית־עולם אין אַן'אוניווערסיטעטס־שטעטעל. יודען אין מינסק האָ־בען נישט געוואָלט צולאָזען צו חילול המתים, עס האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען. האָבען זיך מאָ־בילזירט אַלע יודען אין מינסק און מע והאָט גענומען אויסגראָבען אַלע מתים און זיי איבערטראָגען אויפ'ן יודישען בית־עולם. שוין אַ האַלב יאָהר, ווי יודען, יונג און אַלט, פערנעמען זיך מיט'ן אויפגראָבען קברים, און ביז איצט זענען אויסגעגראָבען גע־וואָרען 5000 מתים. נאָך אַ יאָהר דאַרף געדויערען, ביז מען וועט אויפגראָבען און אַריבערטראָגען אויפ'ן יודישען בית־עולם די איבעריגע 10.000 קברים. עס איז זיך לייכט פאָרצושטעלען, וואָס פאַר אַ שוידערלי־כען בילד עס שטעלט פאָר מיט זיך די דאָזיגע גע־שעהעניש, ווי ווייבער און קינדער שלעפּען אין זעקע־לעך די ביינער פון די בר־מינם, דאָס האָט זייער אויפגערעגט די אַמעריקאַנער יודען. אַחוץ דעם האָט זיך אין דער פּרעסע בעוויזען אַ ידיעה, אַז צווי יודישע יונגלעך זענען אכזריותדיג אויסגעפאָרשט געוואָרען פון ג.פּ.או., זיי זאָלען אַרויסגעבען ווער זייער רבי איז. די דאָזיגע געשעהענישען און עהנליכע אַזוינע פאַקטען האָבען זאויפגעטרייסעלט די רבנים.

דער געזעלשאַפטליכער עסקן און פּובליציסט אין אַמעריקע אב. גאָלדבערג האָט אָנגעשריבען אַ פייערדיגען אַרטיקעל „פאַרוואָס שווייגען די רבנים"? וואו ער פאָדערט אויף די רבנים לאָזען הערען זייער פּראָטעסט־קול געגען די נגישות אויף דער יודי־שער רעליגיע אין ראַטען־רוסלאַנד.

אב. גאָלדבערגס אַרטיקעל איז געווען דער לעצטער סיגנאַל פאַר די רבנים אין אַמעריקע, זיי זאָלען אַרויס אין קאַמף. ווי שוין געזאָגט, האָבען זיי אָרגאַניזירט פּראָטעסט־מיטינגען און אָנגענומען שאַרפע רעזאָלוציעס געגען דער יעווסעקציע אין ראַטען־רוסלאַנד.

עס פערשטעהט זיך, אַז דער דאָזיגער אַקט פון די רבנים האָט נישט שטאַרק נושא חן געווען אין רוסלאַנד. רוסלאַנד פיהרט איצט אונטערהאַנד־לונגען מיט אַמעריקע וועגען איהר אָנערקענונג, און אַזוינע אַקציעס זאָלען זיין אַפילו, אַז זיי זענען געווענדעט געגען דער יעווסעקציע, זענען נישט מסוגל מיטצוהעלפען דער אָנערקענונג פון ראַטען־רוסלאַנד אין אַמעריקע. רוסלאַנד זענען די רבנישע פּראָטעסט מיטינגען געווים נישט געפעלען געוואָרען. האָט די יעווסעקציע אין רוסלאַנד אָבער תיכף געוויזען, אַז זי לאַכט זיך אויס פון אַלץ און אַלעמען, אַז זי ווערט ווייניג וואָס נתפּעל פון די פּראָטעסט־מיטינ־גען פון די רבנים אין אַמעריקע, און האָט תיכף אויף דעם פערמאַכט די ישיבות אין נעוועל, וועלכע האָ־בען עקזיסטירט פון יאָהר 1923. די ישיבות אין נעוועל האָבען עקזיסטירט האַלב לעגאַל. מען האָט געוואוסט פון דעם, אָבער מען האָט זיך געמאַכט כלא ידע. און די ישיבות אין נעוועל, וואו עס האָבען געלערנט 100 בחורים פון פערשידענע שטעט און שטעטעלעך אין רוסלאַנד און וואו עס זענען צוגעגרייט געוואָרען רבנים און שוחטים, איז געווען די שטאַרק־סטע פעסטונג פון דער יודישער אָרטאָדאָקסיע אין ראַטען־פערבאַנד. האָט עס די יעווסעקציע תיכף אַלס ענטפער אויף די פּראָטעסט־מיטינגען פער־מאַכט, די מנהיגים פון די ישיבות אַרעסטירט, 3 בתי־מדרשים קאָנפיסקירט און די חדרים אין נעוועל פונאַנדערגעטריבען.

דער בעקאַנטער פּובליציסט בנציון כ"ץ איז אַרויס מיט אַן'אַרטיקעל אין דער פּרעסע, וואו ער האָט אויפגעקלערט דעם גאַנצען ענין און אויפ־געפאָדערט די רבנים נישט אויפצוגעבען דעם קאַמף, פערקעהרט, פערשטאַרקען דעם אָנגריף אין אויסלאַנד אויף דער יעווסעקציע, זיך נישט אָפּשרעקען פון דער מעשה נעוועל און מוטיגער זי דשטעלען אין דער מלחמה. בנציון כ"ץ ענדיגט זיין אַרטיקעל בזה הלשון: „אויב מלחמה, איז מלחמה"!

נאָר דאָ האָט פּאַסירט אַ מעשה, וואָס האָט אינגאַנצען צוטומעלט די רבנים אין אויסלאַנד.

נאָך אַלע פּראָטעסט־מיטינגען, שאַרפע רעד־דעס, בעל־פּה ובכתב האָט זיך אין מינסקער „אָק־טיאַבר" בעוויזען אַ בריף פון די חשובסטע רבנים אין ווייס־רוסלאַנד, וועלכע פּראָטעסטירען אויפ'ן שאַרפסטען אופן קעגען דער אַקציע, וואָס רבנים אין אויסלאַנד האָבען אויפגעהויבען קעגען דער יעוו־סעקציע, דאָס איז אייגענטליך די צווייטע שאַרפע ערקלעהרונג פון די ווייס־רוסלענדישע רבנים, וואו

זיי פּראָטעסטירען קעגען רבנים אין אויסלאַנד, וואָס פערשפּרייטען רכילות אויף די סאָוויעטען־מאַכט, פאַרוואָס זי פערפאָלגט כלומרשט די יודישע רעלי־גיע. דער ערשטער פּראָטעסט האָבען 36 רבנים פון ווייסרוסלאַנד אַרויסגעגעבען אין חודש מערץ, איצט זענען די רבנים אַרויסגעקומען מיט אַ צווייטען פּראָ־טעסט — אַ פיל שאַרפערער ווי דער ערשטער. מיר גיבען איבער דעם פּראָטעסט אות באות, ווי ער איז געדרוקט אין מינסקער „אָקטיאַבר".

„מעלדונג אין דער יודישער צייטונג „אָקטיאַבר.

מיר בעטען אָפּדרוקען פאָלגענדיגע דערקלעה־רונג אין אייער צייטונג:

ווי מיר האָבען זיך דערוואוסט, האָבען זיך פאַר דער לעצטער צייט בעוויזען אין דער יודישער אויס־לענדישער פּרעסע ידיעות, אַז די דערקלעהרונג, וואָס מיר 36 רבנים פון ווייסרוסלאַנד האָבען פער־עפענטליכט, שפּיגעלט נישט אָפּ אונזער אמת'ע מיי־נונג און אונזער אמת'ען ווילען.

געגען אונז ווערט געטריבען רכילות, אַז מיר האָבען די ערקלעהרונג פערעפענטליכט, כדי מ'זאָל חן זיין ביי דער מאַכט.

צום גרעסטען בעדויערען, דאַרפען מיר דאָ זאָ־גען, אַז דעם רעיון, וואָס מיר האָבען דאָ אַרויסגע־זאָגט אין אונזער ערקלעהרונג, דהיינו, אַז אונזער רעליגיע ווערט דורך געוויסע קרייזען פערוואַנדעלט אין אַ געוועהר פאַר פּאָליטיק־טרייבען — האָט זיך אויסגעלאָזען ריינער אמת. ביי די מחברים פון דעם בלבול איז כדאי געווען אפילו וואַרפען שמוץ אויף דעם ראַבינאַט פון אַ גאַנצער מדינה, אַבי נאָר אויספיהרען זייערע פּאָליטישע כוונות.

נישט פאַר זיין כבוד וואָרגט יעדער פון אונז, יעדער בעזונדער פון אונז האָט געקענט מוחל זיין, וואָס מען איז איהם אַליין מבזה. אָבער דער כבוד פון אונז אַלעמען, דער כבוד פון די מנהיגים פון די גרעסערע קהלות אין ווייסרוסלאַנד איז שוין נישט קיין פּריוואַטע זאַך. די רכילות, וואָס ווערט געגען אונז געטריבען, איז שוין אַ חילול השם, אַ פערשוועכ־דונג פון כבוד התורה. און נאָך מעהר טרויעריג ווערט אונז, ווען מיר זעהען, אַז דאָס הערט געטאָן אונטער דער מאַסקע פון רעליגיע, פון כלומרשט אָנגעהמען זיך פאַר איהר. געדעכט איז געווען דער נביא, ווען ער האָט געזאָגט: „מהרסיך ומחריביך ממך יצאו".

מיר גיבען זיך אָפּ אַ דין וחשבון, אַז די דאָ־זיגע ידיעות זענען צונויפגעשטעלט געוואָרען אונטער דעם דרוק פון געוויסע פּאָליטישע קרייזען. די שונ־אים פון אונזער מאַכט וואַרפען האָבען אַזוינע ידי־עות פאַר זייערע כוונות, ווי אַ געצייג פון קאַמף געגען איהר.

נאָר מיר ווילען זיך נישט דאָ אַריינטון אין דעם תוך פון די מאָטיווען. מיר ווילען דאָ נישט פער־נעהמען זיך מיט פּאָליטישע פראַגען. מיר ווייסען נאָר, אַז עס טאָר נישט דערלאָזען ווערען אַזאַ זאַך, צוליב פּאָליטישע צילען אַרונטעררייסען דעם אויטאָריטעט פון מנהיגי הדת.

מיר ערקלעהרען קאַטעגאָריש, אַז די ערקלעה־רונג, וואָס מיר האָבען פּובליקירט ענטשפּרעכט אינגאַנצען אונזער קוק אויף דער פראַגע, די לעצטע פאַקטען בעווייזען אַן'איבעריגען מאָל, אַז זיי זענען געווען גערעכט. זענען קיין דרוק אויף אונז, קען דאָ

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

31
מאנטאג
יח
טבת תרפ"ט

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.44
זון-אונטערגאנג 3.28

א שוידערליך געהיימנישפול געשעהעניש

געפונען א געהאנגענעם נאך 6 חדשים — דער קערפער שוין צוגריזשעט פון מייז — מארד, אדער זעלבסטמארד?

אויף אבראמאוויסקי גאס (גובערנאטארסקא) 16 איז נעכטען ענטדעקט געווארען א שוידערליכע געשיכטע.

אין הויז געפינט זיך א קעלער מיט קאמער-לעך. דער איינגאנג צו זיי איז פערווארפען מיט ברעטער, לעדיגע פעסלעך און קיינער געהט אהין נישט אריין זייט א לענגערער צייט. נעכטען האט דער איינוואוינער פונ'ם הויז זיגמונט סלוזשיצקי עפיס געדארפט אין קעלער. אריינגעהענדיג אהין איז ער איבעראשט געווארען און איז ארויסגעלא-פען מיט א געשריי: אין קעלער האט ער דערזע-הען הענגען א קערפער פון א מאן, וואס האט שוין געהאלטען ביים צופאלען. מ'האט באלד ווע-גען דער ענטדעקונג מיטגעטיילט דעם אויספאר-שונגס-אמט, וועלכער האט פעראָרדענט אן אויס-פארשונג. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט אז דער געפונענער קערפער איז פון אטא באיער א 23 יאהריגער ארבייטער, וואס האט געוואוינט אינ'ם זעלבען הויז צוזאמען מיט זיין מוטער אין א צימערל אויפ'ן דריטען שטאק. באיער'ן איז עס געגאנגען זעהר נישט גוט. מיט עטליכע חדשים צוריק האט ער בעקומען פון זיין פעטער אין אמעריקא אויספאָרדערונגס פאפירען מיט געלד אויף הוצאות. דער פרייד פון באיער מיט זיין מוטער איז גאר נישט געווען קיין סוף. דעם 7. יוני האט אטא באיער שוין געהאט אלע פאפירען, זיך גע-זעגענט מיט זיין מוטער, וועלכע האט איהם בע-גלייט צו דער באהן און זיך אריינגעזעצט אין וואגאן פון צוג, וועלכער האט איהם געזאלט אפ-פיהרען אין גליקליכען לאנד. זייט דאן האט די מוטער נישט געהאט וועגען איהם קיין שום ידיעות.

ווען מ'האט דער מוטער מיטגעטיילט וועגען דעם געפונענעם זוהן האט זי גע'חלש'ט. דער קערפער איז אינגאנצען ציפיסען דורך מייז. ביז איצט איז נאך נישט געלונגען פעסטצושטעלען צו ס'איז געשעהען א זעלבסטמארד, צי א מארד. נאכ'ן געשעהעניש נעמען שוין אריבער 6 חדשים. ס'איז דא א השערה אז באיער האט צוליב עפיס א סבה פערלוירען זיינע פאפירען און דאס געלד אויף הוצאות און איז בעגאנגען זעלבסטמארד. ס'איז אבער אויך נישט אויסגעשלאסען, אז ס'איז געשעהען א מארד.

פאר שטעלען א ווידערשטאנד דער פאליציי.

אפקלאנגען פון א מעטש.

דעם 12. אויגוסט איז אויפ'ן ספארט-פלאץ פון „ל.ק.ס." פארגעקומען א גרויסער מעטש, וועל-כער האט צוגעצויגען איבער 5 טויזענד צושויער.

ווי געווענליך האבען פאר די איינגענג זיך פערזאמעלט גאנצע מחנות יונגלעך, מאנכע פון די דאזיגע יונגלעך האבען געפרובט פון צייט צו צייט זיך דורכצוקריגען דורכ'ן נידעריגען פלעטעל.

אזוי ווי די חברה האבען נישט געהאט קיין בילעטען, האבען זיי די אָרדנער יעדעס מאל צוריקגעטריבען.

איין יאטעל איז אבער יא געלונגען זיך דורכצושטופען און ארויסצובעקומען אויפ'ן שוי-פלאץ.

דאס האט בעמערקט דער טויער-וועכטער און ער האט איהם נאכגעיאגט, געפאקט און איהם מכבד געווען מיט א פאר שטורכאצעס און גע-פרובט ארויסצופיהרען.

דעמאלט האט זיך בעוויזען א געוויסער לודוויק נאפפע און מיט דער הילף פון עטליכע זיינע קאלעגען זיך געווארפען אויפ'ן וועכטער, ווילענדיג זיך אפרעכנען מיט איהם פאר שלאגען דעם יונגעל.

די פאליציי, וועלכע האט זיך געפונען ביים אריינגאנג און אויפ'ן ספארט-פלאץ האט דעם צושלאגענעם וועכטער קוים ארויסגעריסען א לעבעדיגען און לודוויק נאפע'ן מיט זיינע קאלע-גען געפרובט צו פערהאלטען און אפפיהרען אין פאליציי-קאמיסאריאט.

די חברה האבען אבער געשטעלט א ווידער-שטאנד דער פאליציי און זיך בשום-אופן נישט געלאזט ארעסטירען.

עס איז ענטשטאנען א גרויסע אוואנטורע, וועלכע האט זיך געקאנט, צוליב דעם מאסען פערזאמעלטען עולם, זיך טראגיש ענדיגען, ווען נישט די קאלטבלוטיגע האלטונג פון דער פאליציי.

דערוויל איז די פערהאלטענע אוואנטוריסטען געלונגען זיך אויסצומישען צווישען דער אנגעלא-פענער מענשען-מאסע און דארט פערשוואונדען צו ווערען אזוי, אז פערהאלטען און ארעסטירט, איז נאר געווארען לודוויק נאפע.

נעכטען איז דער זעלבער נאפע געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין קרייז-געריכט אלס אנגעקלאגטער אין שטעלען א ווידערשטאנד דער פאליציי.

נאפע האט זיך צו דער איהם פארגעווארפע-נער בעשולדיגונג אין שטעלען א ווידערשטאנד דער פאליציי בעת אויספיהרען איהרע דינסט-פליכ-טען, זיך נישט בעקענט. ער האט נאר בעשטעטיגט, אז ער האט צוזאמען מיט אנדערע מענשען ארויס-געריסען דאס יינגעל פון דעם אויפגערעגטען וועכטער.

דער פערטיידיגער פון אנגעקלאגטען אדוו. פיאטר קאן האט אין זיין לענגערע רעדע געפרובט צו פערענטפערן די האנדלונג פון אנגעקלאגטען מיט הומאניטארע סבות און דריבער געבעטען איהם צו בעפרייען.

דער ריכטער קאזשימיערזש קארווין-קאראט-קיעוויטש האט אבער די טענות פון דער פערטיי-דיגונג נישט אין גאנצען גענומען אין אכט און דעם אנגעקלאגטען פערמשפט צו 4 טעג אומבע-דינגטען ארעסט.

קאמבינירטע בילעטען אויף די טראמווייען.

די דירעקציע פון די לאדזער טראמווייען מאכט בעקאנט, אז פונ'ם 1. יאנואר 1929 וועלען אויף די לאדזער טראמווייען איינגעפיהרט ווע-רען אזוי-גערופענע קאמבינירטע בילעטען, וועל-כע וועלען געבען דאס רעכט איבערצוזעצען זיך פון די צופאהר-טראמווייען אויף די שטעטישע און פון די שטעטישע אויף די צופאהר-טראמווייען. אזא בילעט וועט קאסטען 30 גראשען. מיט די בילעטען וועט מען זיך קענען איבערזעצען אויף די טראמוויי-ליניעס: לאדז—זגערזש פון דער שטאט ביז ראדאגאשטש; לאדז—אלעקסאנדראוו ביז זשאבעניק; לאדז—פאביאניץ ביז צו דער אבוואדאווע באהן, לאדז—קאנסטאנטין ביז ברוס.

פערמעגענס-שטייער.

היינטיגס יאהר וועט איינגעקאסירט ווערען דער פערמעגענס-שטייער אין דער הויך פון 0,6 ביז 1 פראצ. פינ'ם פערמעגען לויט דער אפשאצונג פון 1923 יאהר. די ראטע פאר'ן יאהר 1928 האט געזאלט איינגעצאהלט ווערען ביז'ן 10 דעצעמבער.

איצט האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויס-געגעבען א פעראָרדנונג, אז די שטייער-מאכט זאל צוטרעטען איינצוקאסירען דעם שטייער אויף א צוואנגס-אופן.

טאג-נאטיצען.

די אינסטיטוציע, וועלכע די לאדזער קהלה איז מחויב צו אונטערשטיצען.

מיט א פאר וואכען צוריק האבען מיר בע-קומען אונזערע לעזער מיט דער אומ:ע-זיער וויכטי-גער ארבייט פון דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינ-סטיטוט אין ווילנע. איצט וועלען מיר בעריהרען א מעהר קאנקרעטען ענין, די בעציהונג פון אונ-זער קהלה צום יוו"א.

ס'איז זעהר א בערויערנסווערטער פאקט, אבער דאך א פאקט, אז די לאדזער קהלה האט אפגעווארפן דעם פארשלאג וועגען א סובסידיע פאר'ן יוו"א, בעת די ווארשעווער קהלה האט אינשטי-מיג בעשטימט פאר'ן וויסענשאפטליכען אינסטיטוט 3000 זלאָטען נאך אין בודזשעט אויפ'ן יאהר 1927 (די וועלכע פאזיציע פיגורירט אויך אין בודזשעט פון דער הויפטשטאט-קהלה אויפ'ן יאהר 1928). סו-בסידיעס פאר'ן יוו"א האבען אויך בעשטימט די קהלות אין טשענסטאכאוו, קוטנע, סטאניסלאוו און אנדערע, און ס'איז גאנ קלאהר פארוואס. היר באלד דער דערמאהנטער אינסטיטוט טוט אנ-ארבייט, וואס געהט ווייט ארויס פון די ראהמען פון א לאקאלער אינסטיטוציע, אנ'ארבייט, וואס איז אויסערגעוועהנליך וויכטיג פאר'ן גאנצען יודי-שען כלל. מגוע' די יודישע קיבוצים, וואו זיי זאלען זיך נישט געפינען, איהם קומען צו הילף. אויך דער לאדזער מאגיסטראט האט היינטיגעס יאהר אויסגע-צאהלט דעם אינסטיטוט א סובסידיע פון דריי טויזענד גילדען.

שוין אפגערעדט פון דער ריין וויסענשאפט-ליכער בעדייטונג פון דער ארבייט פון יוו"א, האט זי זעהר א גרויסע בעדייטונג אויף פאר דער יודישער עקאנאמיק. עס גענוגט פאלגענדער ביישפיל. אין דעם קאמף פאר גלייכבערעכטיגונג, וואס מיר פיה-רען אין סיים, סענאט, פרעסע א.אז.וו. פעהלען אונז כסדר אויס גענויע סטאטיסטישע ציפערען. מיר טענה'ן כסדר, אז די יודישע בעפעלקערונג אין פוילען צאהלט די גרעסטע שטייערן, ווייט איבער איהרע כוחות. מיר קענען זיך אבער דערביי נישט שטיצען אויף גענויע ציפערן, ווייל מיר האבען זיי פשוט נישט. אָרער נעהמט די פראגע וועגען פראָ-דוקטיוויזירען די יודישע בעפעלקערונג, וועגען אריינ-פיהרען זי אין לאנדווירטשאפט און אין דער אינ-דוסטריע.

דעם ראזוינגען בלייז וועט אין א געוויסער מאס ממלא זיין די עקאנאמיש-סטאטיסטישע סעקציע פון יוו"א, וועלכע קלייבט צונויף און בעארבייט א גאנצע רייה וויכטיגע מאטעריאלען וועגען דעם יודי-שען עקאנאמישען לעבען אין פוילען און אנדערע לענדער. דער ערשטער באנד פון איהרע שריפטען, וואס איז נישט לאנג ארויס פון דרוק, ברענגט שוין א גאנצען אוצר סטאטיסטישע ידיעות.

שוין דער ראזיגער איינציגער ביישפיל בעווייזט, אז אונזער קהלה איז בלי ספק בעגאנגען א גרוי-סען פעהלער דערמיט, וואס זי האט אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען סובסידיע פאר'ן יוו"א. אין אונזער קהלה-בודזשעט שפילען עטליכע טויזענד גילדען קיין גרויסע ראלע נישט, בעת דער יוו"א מאלט דערמיט זעהר פיל געקענט אויפטון.

לאמיר האפען, אז אונזער קהלה וועט איהר פעהלער פעררריכטען. די עטליכע טויזענד גילדען, וועגען וועלכע עס האנדעלט זיך, קענען זיך ביי א גוטען ווילען נאך איצט אויך געפינען, טראץ דעם, וואס דער בודזשעט איז שוין אינגאנצען פערטיג.

וו.

„ארט"
זאכאדניא 43

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.

היינט, מאנטאג, ווערט
נישט געשפילט.

מארגען, דינסטאג - 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.30 אווענד

„לאטקעס"

1) איבערטור | 3) קאפעליוש | 5) קיילע-ביילע | 7) וואסער-טרעגער | 9) ווייב און געליבטע
2) נאקטורען | 4) באלעבאטיש | 6) מורינו אליבאבא | 8) לאטקעס | 10) ס'יודישע געסעל

טעקסטען פון משה בראדערזאן, משה נאדיר, אהרן צייטלין און ב. קאוונער. מוזיק: דוד בייגעלמאן און י. בוים.

די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאכמ. און פון 7 אווענד.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען
ע'נוהמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 4–7 אווענד

סילוועסטער-פראגראם פון קאפע-רעסטאראן
פיעטריקאווער 48 „צענטראל" טעלעפאן 11-62

DUO JANASZEK (כאראקטעריסטיקער) | LOLA JURDZIŃSKA (געזאנג) | CZ. CZESKA (וואדעוויליסטין) | KATIA ZIELIŃSKA (סובריעטין) | TRAWIŃSKA (עקסצענטרישע טענץ)

ארקעסטער-סעקסטעט — דזשאזבאנד אונטער דער לייטונג פון ה' SZ. SZYMSZELEWICZ, ביים פארטעפיאן Jadwiga SZYMSZELEWICZÓWNA

דאנסינג ביז פריה! דער בופעט איז רייכליך פערזעהען מיט די געשמאקסטע מאכלים און געטרענקע. דאנסינג ביז פריה!

דער קאַמף געגען פערברעכענס ביי מינדעריעהריגע.

ערעפנונג פון דער ערשטער „היים" פאַר מינדעריעהריגע פערברעכער.

וואָס דער איניציאַטאָר פון דער „היים", ריכטער שוויאַנטעצקי האָט געזאָגט פאַר ן מיטאַרבייטער פון „נ. פאָלקסבלאַט".

ביים פרידענס־געריכט פאַר מינדעריעהריגע אין לאָדז, אויף נאַרוטאָוויטש גאַס נומער 41 איז נעכטען פאַרמיטאָג פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון אַ „היים־קלוב" פאַר די מינדעריעהריגע וועלכע האָבען זיך פאַר דעם, אָדער יענעם חטא, שוין אַמאָל צוזאַמענגעטראָפען מיט דעם שטראָף־קאָדעקס.

די פייערונג האָט מיט אַ רעדע וועגען דער וויכטיגקייט און נוצליכקייט פון דער אינסטיטוציע געעפענט דער איניציאַטאָר און אָרגאַניזאַטאָר פון דער היים — ריכטער שוויאַנטעצקי.

מיט אַ זעהר האַרציגער רעדע צו די קינדער האָט זיך געווענדעט לאַווניק סמאָליק.

מיט באַגריסונגען זענען געקומען פאַרשטעהער פאַ׳ם קרייז־געריכט, פון מאַגיסטראַט, פון די לעהרער (ה׳ אַברהם קאַגאַן) און פיל אַנדערע.

נאָך די באַגריסונגס־רעדעס האָט מען געמאַכט צוויי פאָטאָגראַפיע־אויפנאַהמעס פון די פערזאַמעלטע און נאָכדעם האָבען די קינדער באַגריסט די אַנ־דערע מיט געזאַנג און צום סוף איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַנ׳אויפנאַהמע פאַר די פערזאַמעלטע און פאַר די קינדער. וועלכע פיהלען זיך אין דער נייער „היים" שוין ווי אין דער היים פריי און גע־מיטליך.

ביים טיש האָט אונזער מיטאַרבייטער געהאַט אַ שמועס מיט דעם ריכטער שוויאַנטעצקי וועגען אויפגאַבען פון דער נייער אינסטיטוציע.

ריכטער שוויאַנטעצקי דערצעהלט, אַז ווען ער האָט געגעבען די איניציאַטיוו פאַר דער „היים" האָ־בען זיינע חברים־ריכטער איהם בעטראַכט אַלס פאַנטאַזיאָר, ענטוזיאַסט; ער האָט דעריבער נאָך מעהר ענערגיע אַריינגעלעגט אין דער אונטערנעה־מונג, כדי צו דערווייזען, אַז ענטוזיאַזם איז נישט קיין חטא, אַז מיט ענטוזיאַזם קען מען אַמאָל פון גאָרניש עפּעס מאַכען, ער האָט מיט זיין התלהבות אָנגעשטעקט די אַרומיגע; אַריינגענומען צום ביי־שפּיל, שטאַרק אין דער אַרבייט, און פעראינטערע־סירט דעם לאַווניק סמאָליק, דער מאַגיסטראַט האָט געמוזט צו הילף קומען און פון גאָרנישט איז גע־וואָרען עפּעס.

דער גרונד־געדאַנק פון דער אינסטיטוציע איז, אַז דאָס איז אַ פערהיטונג־מיטעל געגען אויסוואַק־סען פון פערברעכער; שאַפען פאַר די מינדער־יעהריגע פערברעכער אַזעלכע בעדינגונגען, אַז זיי זאָלען צו קיין פערברעכענס נישט קומען. די אויפ־גאַבע איז זעהר אַ ברייטע, אָבער אַז מען הויבט אָן פון קליין קען מען קומען צו גרעסערס, דער אָנ־הויב מוז אָבער זיין.

די איצט־ערעפענטע היים איז נאָך נאָר אַ בעשיידענער אָנהויב. אָבער אויך די בעשיידענע התחלה האָט לאָדז די זכיה צו מאַכען די ערשטע אין גאַנצע לאַנד.

די אויפנאַהמע פון אַ ריכטער פאַר מינדער־יעהריגע איז אַ שווערע און זעהר פעראַנטוואָרטלי־כע. דער ריכטער פון די מינדעריעהריגע מוז גע־דענקען, אַז דאָס קינד איז אָפטמאָל נישט שול־דיג אין דעם פערברעכען, אַז דאָס קינד, וואָס איז אַפילו בעגאַנגען אַ פערברעכען, קען נאָך ביי גע־וויסע בעסערע בעדינגונגען ווערען אַ נוצליכער מיט־גליד פון דער געזעלשאַפט, און מען טאָר איהם פון דער געזעלשאַפט נישט אָפּשניידען, מען מוז זיך בעמיהען איהם דער געזעלשאַפט אומצוקעהרען.

ריכטער שוויאַנטעצקי דערצעהלט, אַז איינער פון די אַמעריקאַנער פּרעזידענטען האָט אויך אין זיינע קינדער־יאָהרען געהאַט אַ חטא, געווען אין אויס־בעסערונגס־הויז און איז דאָך געקומען צו אַזאַ הוי־כער מדרגה.

די איצט געשאַפענע „היים" גיט די קינדער דערווייל נאָר אַ ליכטיגע, וואַרעמע שטוּב, קולטורע־לע, געמיטליכע פערוויילונגען, עטליכע וואַרשטאַטען פאַר נישט שווערע אַרבייט; בעשעפטיגונג אונטער דער אָנפיהרונג און לייטונג פון געניטע ערציהונגס־קרעפטען, אונטער דער אויפזיכט פון די אַפּיעקו־נעס, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט דעם ווייטערדי־גען שיקזאַל פון די קינדער.

די נעכסטע אויפגאַבע איז צושאַפען אַ רוהי־גע און פאָלקאָמע היים פאַר די קינדער, וועלכע וואַקסען אין אַ פערברעכערישער סביבה, די קינדער דאַרף מען פון דער סביבה איזאָלירען און געבען זיי אַ מעגליכקייט צו וואַקסען אין אַ געזונדער אומגעבונג.

אַ מיידעלע פון 12 יאָהר האָט דערצעהלט, אַ שטיינער, פאַר׳ן געריכט, אַז זי שלאָפט נישט אין דער היים, „ווייל אין דער היים איז אויסגע־[illegible]". פאַר אַזעלכע קינדער מוז געשאַפען ווערען אַנ׳אַנדערע היים. עס מוז אויך געשאַפען ווערען אַנ׳אַזוי גערופענעם „פּרעווענציע־הויז" פאַר־אַרעסטען; עס מאַכען זיך פאַלען, ווען מען דאַרף אַ מינדעריעהריגען אַרעסטירען — אָבער שיקען איהם באַלד אין טורמע — איז אַ סם פאַר׳ן קינד, דאָרטען ווערט ער ערשט אויסגעשולט פאַר אַ פערברעכער.

די נויטיגע מיטלען פעהלען אָבער, פון דער געזעלשאַפט ווערט ערוואַרט הילף אין דער גרויסער און שווערער אַרבייט; ווייל פון די 700 קינדער שוין געמשפּט׳ע, קענען אויסוואַקסען, אָדער גוטע בירגער, אָדער „לאַניזכעס"; געגען די קינפטיגע „לאַניזכעס" דאַרף די געזעלשאַפט אויף אַ קאָנ־טראָלען אויפן זיך שוין ווערען.

„מיר ערוואַרטען מיטהילף און מיטגעפיהל פון דער געזעלשאַפט" זאָגט ריכטער שוויאַנטעצקי צום געזעגענען זיך.

צווישען די קינדער־פערברעכער געפינט זיך אויך אַ געוויסער פּראָצענט יודישע קינדער, אַזוי אַז אויך פאַר די יודישע קינדער איז געשאַפען די היים.

אַזוי ווי די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער „היים" האָבען איינגעאָרדענט פאַר די קריסטליכע קינדער אויף די ווייהנאַכט־חגא׳ת אַ כאָאינקע מיט פערשי־דענע געשאַנקען, האָט מען בעשלאָסען פאַר די יודישע קינדער אויך איינצואָרדנען אַ גרויסען פורים־פעסט אויך מיט פערשידענע מתנות און צו דעם פו־רים־פעסט גרייט מען זיך שוין.

ווער עס וויל מיט עפּעס בייהילפיג זיין אין דער גרויסער אַרבייט אָפּצואַטראַטעווען די מינדער־יעהריגע פון אַ פערברעכערישער צוקונפט, קען זיך ווענדען צום קרייז פון די אַפּיעקונעס, ביים גע־ריכט פאַר מינדעריעהריגע אויף נאַרוטאָוויטש 41.

מען קען זיין בייהילפיג דער נייער „היים" מיט ביכער פאַר דער ביבליאָטעק, מיט שפּיל־צייג (דאָ־מינאָ, שאַך א. ד. גל.); אַרבייט־מכשירים פאַר די וואַרשטאַטען א. ד. גל. מען קען העלפען מיט אַר־בייט, ערציהערישער אויפזיכט א. ד. גל.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך ווערט דער ריכטער שוויאַנטעצקי נאָמינירט אַלס פאָרזיצער פון קרייז־געריכט אין ראַדאָם. עס איז אַ גרויסער שאָד, וואָס לאָדז פערלירט אַזאַ טיכטיגען ריכטער־פּעדאַגאָג. מיר וועלען אָבער גלויבען, אַז די אַרבייט, וועלכע דער ריכטער שוויאַנטעצקי האָט אַוועקגעשטעלט, וועט ווייטער מיט דער זעלבער ענערגיע געפיהרט ווערען דורך זיינע איצטיגע מיטהעלפער און קינפ־טיגע פערטרעטער.

טאַטיאַנאַ פּ.

די איצטיגע לאַגע אין ארץ־ישראל.

(רעפעראַט פון ה׳ זרבבל).

די פאָרלעזונג פון ה׳ זרובבל האָט צוגעצויגען אַ גרויסען עולם אין פילהאַרמאָניע. ה׳ זרובבל האָט געגעבען אַ גענויע אָפּהאַנדלונג פונ׳ם א״י פּראָבלעם, ווי ס׳פּאַסט איהם אויף די יודישע אַרבייטערשאַפט, וועלכע גרופּירט זיך אַרום די „פּועלי־ציון".

די איצטיגע לאַגע אין א״י — הויבט אָן דער רעדנער — טאָר מען נישט בעטראַכטען אָפּגעריסען פון איהר געשיכטליכער ענטוויקלונג.

פּאַלעסטינאַ האָט געגאָלטען, ווי אַ וויסט, פּוסט און טויט לאַנד, וועלכע איז נישט מסוגל צו אַ ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג און, אַז דערי־בער איז זי נאָר אַ ענין פאַר שאַוויניסטען פון כלל־ישראל מין, וועלכע ווילען פערטושען דעם קלאַ־סען־בעוואוסטזיין פון יודישען אַרבייטער. פאַר אַנ־דערע האָט פּאַלעסטינאַ געטויגט ווי אַ פּראָ־דוקט פון נאַציאָנאַלער אָנשטרענגונג, און אַז ממילא קאָן דאָרט נישט זיין קיין רייד וועגען קלאַסען־געגענזאַצען אין קלאַסען־קאַמף, וועלכע קאָנען נאָר שעדיגען און ברענגען צום חורבן.

פּועלי־ציון האָבען גלייך לכתחילה אויפגענומען פּאַלעסטינאַ אין קאַמפּף־פּראָגראַם פון יודישען אַר־בייטער קלאַס, נעהמענדיג אין אַכט די טענדענצען פון דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון פּאַלעס־טינאַ און איינזעהענדיג, אַז דאָס פּראָבלעם פון טע־ריטאָריאַליזירונג וועט אויך אַנ׳אָרגאַניש פּראָב־לעם פון גאַנצען יודישען אַרב. קלאַס.

זרבבל געהט דערנאָך איבער צו שילדערען פער־שידענע פעריאָדען אין דער ענטוויקלונג פון פּאַלעס־טינער ישוב. פריהער האָט מען געלייגט די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט נאָר אויף דעם דאָרף, אָהן שום אינטערעס פאַר דער שטאָט און דער אינדוסטריע, אָט האָט מען זיך געוואָרפען נאָר צו פּלאַנצונגען און אָט צו אַקערבוי. אָט איז געווען אַלץ געשטעלט נאָר און אויסשליסליך אויפ׳ן נאַציאָנאַ־לען קאַפּיטאַל און אָט האָט מען זיך איינגעשטעלט אויפ׳ן „קאָנסטרוקטיווען קאַפּיטאַליזם". עס איז געקומען די פערטע עליה און האָט געגעבען אַ שטויס דער ענטוויקלונג און אָנגעצייכענט מיט בולטע שטריכען דעם ווייטערען וועג.

די ציוניסטען האָבען זיך געריבען די הענד פאַר שמחה צוליב דער בהלה־איינוואַנדערונג און נישט געזוכט קלאָר מאַכען די סיבות, וואָס האָ־בען זי אַרויסגערופען, כדי צו וויסען, ווי לאַנג זי וועט אָנהאַלטען און וואָס וועלען זיין איהרע רעזול־טאַטען. פּונקט אַזוי האָט מען דערנאָך בעהאַנדעלט די בהלה־אויסוואַנדערונג, נישט פּרובירענדיג צו פערשטעהן איהרע ווירטשאַפטליכע סיבות.

דער רעפערענט ווייזט אָן אויף עקאָנאָמישע פּאַקטאָרען, וועלכע האָבען, דער עיקר אין פּוילען, געבראַכט צו דער בחיפזון־דיגער אויסוואַנדערונג. נישט אַלע עלעמענטען זענען באמת צוגע־פּאַסט צום לאַנד. פּאַלעסטינאַ איז אין איהר ענט־וויקלונג אָנגעוויזען אויף איינוואַנדערונג סיי פון קאַ־פּיטאַל, סיי פון אַרבייט. דערפאַר מוז פּאַלעסטינאַ זיך אָריענטירען אויפ׳ן גרעסערן קאַפּיטאַל, וועלכער קאָן אויסוואַרטען מיט׳ן אַריינבעקומען זיינע רווחים און נישט אויפ׳ן קליינעם קאַפּיטאַל, וועלכער לעבט פון האַנד אין מויל און מוז תיכף אַרויסנעהמען דאָס, וואָס ער האָט נעכטען אַריינגעלעגט. די קריזיס־צייט האָט בעוויזען, אַז פּאַלעסטינאַ איז אַ עסק פאַר׳ן גרעסערן קאַפּיטאַל.

די לעצטע יאָהרען האָט זיך פּאַלעסטינאַ אינ־דוסטריעל פערפעסטיגט און ענטוויקעלט. די פאַברי־קען, ווי „נשר", „שמן", גרויסע מיהלען, רוטענ־בערג׳ס עלעקטרישע אונטערנעהמונג האַלטען זיך אין אויסברייטערן און ווערען אַ גוטער געשעפט, וואָס ברענגען מאַטעריעלע געווינסען פאַר זייערע בעלי־הבתים.

דער רעדנער שטרייכט בעזונדערס אונטער די בעדייטונג פון דער עלעקטריפיקאַציע־אונטערנעה־מונג ביים ירדן, וועלכע איז ע.ו.ג. ענדערען דעם סאָ־ציאַלען פּרצוף פון לאַנד און געבען אַ שטויס דער ענטוויקלונג פון איהרע פּראָדוקטיוו־כּוחות. די בעדייטונג פון דעם האַפען־בוי אין חיפה א. אַ. וו. רעד־נער רעקט ער אויף די פּאָליטיש־סטראַטעגישע מאָ־טיווען, וועלכע טרייבען דערצו ענגלאַנד, וואָס הערט אָפּגעשוואַכט אין איהר ביז־איצטיגער פּאָזיציע אין עגיפּטען און דאַרף פאַר זיך אַ נייע באַזע ביים סועץ־קאַנאַל.

ווייטער שילדערט דער רעפערענט די אויס־ברייטונג פון דער לאַנדווירטשאַפט גראָד אין די יאָהרען פון קריזיס, נייע טויזענטער דונאַם פּלאַנ־צונגען, נייע ווירטשאַפטס־צווייגען אויך אין די ביז־איצטיגע קאָלאָניעס און קבוצות, צעהנדליגער נייע פּונקטען.

אויך דאָ האָט אַ בעזונדערע ראָל געשפּילט דער פּריוואַטער קאַפּיטאַל. דאָס איז געקומען צום אויסדרוק אין דעם בעריכט פון קאָמיסיע פון דער „יודישער אַגענץ", וועלכער האָט בעשטעטיגט די פעראינטערעסירטקייט פונ׳ם פּריוואַטען קאַפּיטאַל אין פּאַלעסטינאַ.

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט טאַקע איצט געביטען איהר אָריענטאַציע און זוכט דעם נייעם שותּף ביי דער יודישער נגיד־פילאַנטראָפּיע. דאָס איז אויך בולט געוואָרען גראָד אין דער צייט פונ׳ם קריזיס.

די פּאַלעסטינער ווירקליכקייט האָט געבראַכט צו דער סאָציאַלער דיפערענציאַציע. די צייטען פון הונגער און אַרבייטסלאָזיגקייט האָבען געשטויסען אַפילו די אידעאַליסטיש־דערצויגענע אַרבייטער צו זעהן די קלאַסען־געגענזאַצען אין פּאַלעסטינער ישוב און אונטערן דרוק פון לעבען האָט ביי זיי געמוזט רייף ווערען דער אינסטינקט, וועלכער האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ קלאַסען־בעוואוסטזיין. וועגען געמיינזאַמקייט פון די אַלגעמיינע אינטערעסען פון דער יודישער אַרבייטערשאַפט אויף דער גאַנ־צער וועלט.

ס׳וואַקסט דער בעוואוסטזיין פון פּראָלעטאַרי־שער קאָלעקטיווקייט און דאָס ווייזט זיך אַרויס אַפילו אין אַ עטליכע פאַלען, ווי דאָס רעאַגירען אויפ׳ן כולי־גאַנישען אָנפאַל אין תּל־אביב.

הפּועל־הצעיר און אחדות־העבודה זענען אויך אויפגעטרעטען געגען די כוליגאַנעם נישט צוליב זייער געהעריגער בעציהונג צו יודיש אין פּאַלעס־טינאַ. זיי האָבען דערפיהלט, אַז דאָס איז אַנ׳אָנגריף אויף דער אַרבייטערשאַפט אַלס אַזעלכע.

פּאַלעסטינאַ — זאָגט דער רעדנער — האָט בעשטעטיגט דעם פּראָגנאָז פון פּועלי־ציון און האָט אויסגעהאַלטען דעם עקזאַמען גראָד אין די צייטען פון קריזיס.

זרבבל רעדט נאָך וועגען דער פּאָליטיק פון ענגלאַנד, פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וועגען די געענדערטע פערהעלטענישען צווישען די אַראַבער.

פּאַלעסטינאַ הערט איצט אויף צו זיין אַ קאַר־טען־שטיבעל, אַ „גלעזערנער פּאַלאַץ" פון נאַציאָנאַ־לער ראָמאַנטיק — ס׳ווערט אַ שטיק האַרטע, האַרבע ווירקליכקייט פול מיט געגענזאַצען, קאָנפליקטען און קאַמף.

פּאַלעסטינער אַרבייטערשאַפט וועט זיך מוזען אויפהערען צו אָריענטירען נאָר אויף זיך, אויף איי־גענע בעדערפנישען און פעהיגקייטען; די אָריענ־טאַציע מוז געהן אויף דער אַלוו. יוד. אַרבייטער־שאַפט סיי אין פּאָליטישען, עקאָנאָמישען און אויך קולטורעלען זין.

אָפּשטעלענדיג זיך אויפ׳ן לעצטען קאָנפליקט אין תּל־אביב ווייזט אָן ה׳ זרבבל, אַז דער קאַמף פאַר יודיש ברינגט אויך נייע אויסזיכטען. אין פּאַ־לעסטינאַ רעדט מען יודיש אַ סך מעהר, ווי פריהער, מען פיהלט אויך אין אַנדערע קרייזען די נויטיגקייט פון אַ נייער בעציהונג צו יודיש.

פּאַלעסטינאַ האָט אויסגעהאַלטען דעם קריזיס; עס זענען נאָך פערהאַן טויזענטער אַרבייטסלאָזע און מענשען, וואָס מאַטערן זיך אָהן שום פּרנסה, אָבער די אַלגעמיינע טענדענצען ווייזען אַזעלכע, וואָס פיהרען צום אויפשטייג און אויפ׳ן יסוד פון אָט די פּערספּעקטיווען מוז זיך אָרגאַניזירען און מאָבי־ליזירען די קאַמפּף־ענערגיע פון דער גאַנצער יודי־שער אַרבייטערשאַפט.

קאָנפערענץ פון קרן־קימת אין לאָדז.

אַקאַדעמיע מיט׳ן אַנטייל פון דער א״י־דעלעגאַציע.

אויפ׳ן 6־טען יאַנואַר 1929 איז דורך דעם דירעקטאָריום פון קרן־קימת אין פּוילען צונויפגע־רופען געוואָרען קיין לאָדז אַ קרייז־קאָנפערענץ, וועלכע וועט זיין די גרעסטע פון אַלע ביז־יעצטיגע קרייז־קאָנפערענצען פונ׳ם יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד אין פּוילען. צו בעטייליגען זיך אין דער קאָנפע־רענץ זענען איינגעלאַדען געוואָרען די עסקנים און מורשים פון 70 שטעט און שטעטלעך פון דער נאָהענטער און ווייטערער אומגעגענד פון לאָדז.

אין דער לאָדזער קאָנפערענץ וועלען אַנטייל נעהמען די מיטגלידער פון דער ארץ־ישראל־דעלעגאַציע פון קרן־קימת די ה״ה: נתן ביסטריצ־קי, אַברהם הערצפעלד, הרב שפּירא און מאיר האזרחי און מעגליך אויך הרב דוב קוק און צבי באַנפעלד.

די קאָנפערענץ וועט בעעפענט ווערען דורך אַ פייערליכער אַקאַדעמיע אין זאַל פון „פילהאַר־מאָניע", אויף וועלכער עס וועלען אַרויסטרעטען מיט רעדעס אַלע מיטגלידער פון דער ארץ־ישראל דעלעגאַציע פון קרן קימת.

די קאָנפערענץ וועט דויערען 2 טעג און אויף איהר וועלען בעהאַנדעלט ווערען אַלע אַק־טועלסטע פראַגען פון דער קרן־קימת אַרבייט אין פּוילען און פון דער גרויסער נאַציאָנאַל־פאָנד־קאַמפּיין, וואָס איז היינטיגעס יאָהר פּראָקלאַמירט געוואָרען אין פּוילען.

חוץ דער אַלגעמיינער קאָנפערענץ וועט אין די זעלבע טעג אויך פאָרקומען אין לאָדז אַ כּנוס (צוזאַמענקונפט) פון אַלע יוגענד אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זענען טעטיג לטובת דעם קרן־קימת. פון גאַנצען לאָדזער קרייז.

צוגאַב - קאָנטראָל פאַר רעזער־וויסטען פון פּאָוויאַט.

(2) היינט וועט אין לאָקאַל פון פּ. ק. או. פּאָוויאַט אַמטירען אַ קאָנטראָל־קאָמיסיע פאַר רעזערוויסטען, וועלכע וואוינען אין פּאָוויאַט. צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך צושטעלען די איינ־וואוינער פון די גמינעס: פּוטשניאָוו, ראַדאָגאָשטש, ראָמבען און וויסקיטנאָ.

דעם 2. יאַנואַר 1929 דאַרפען זיך צושטע־לען צו דער קאָנטראָל־קאָמיסיע די רעזערוויסטען פון די גמינעס: ביאַלאַ, פּראָטעשעוויטש, דלוגיע, דאָמבען און וועבראַ.

די קאָמיסיע אַמטירט אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 187.

זילבערנע 5 זל.־מטבעות.

די מלוכה׳שע מטבעות־פאַבריק אַרבייט איצט אויף 2 שיכטען, כדי צו קענען וואָס שנעלער אַרויסלאָזען אין אומלויף די זילבערנע 5 זלאָטי מטבעות.

די נייע 5 זלאָטי־זילבערשטיק זענען צוויי־און האַלב מאָל גרעסער פון די זלאָטובקעס, אויף איין זייט איז פאַרהאַן אַנ׳אַלעגאָרישע פיגור פון אַ פרוי, וואָס בעדייטעט נצחון און אַרום איז אַנ׳־אויפשריפט: פּוילישע רעפּובליק. אויף דער 2־טער זייט — אַ סטיליזירטער אָדלער און נעבען איהם — אַנ׳אויפשריפט 5 זל.

אַ חוץ די זילבערנע 5 זלאָטי־שטיק מאַכט די מלוכה מטבעות־פאַבריק בראָנזענע מטבעות פון איין, צוויי און 5 גראָשען. די דאָזיגע מטבעות ווערען אויסגעפערטיגט נאָכאַנאַנד, ווייל די בע־דערפניש אין זיי פערקלענערט זיך נישט.

איצט ווערט אויסגעאַרבייט אַ נייע מאָדעל פאַר אַ ניקעלנער זלאָטובקע, וואָס זאָל פערטרעטען די איצטיגע זילבערנע.

רעאַליזירען דאָס פערמעגען

פון די געוו. רוסישע יורידישע פערזאָנען.

די ליקווידאַציע־אָפּטיילונג ביים פינאַנץ־מיני־סטעריום פערענדיגט איצט די ליקווידאַציע־אַרביי־טען וועגען רעאַליזירען דאָס פערמעגען פון די געוועזענע רוסישע יורידישע פערזאָנען אין פּוילען.

די רעגיסטראַציע און די אָנמעלדונג פון פּרע־טענזיעס וועלען ענטגילטיג פערענדיגט ווערען דעם 1. מערץ ה. י. די ליקווידאַציע־קאָמיסיע וועט פעסטשטעלען דעם אופן פון פערקויפען דאָס פער־מעגען — פון אַ פרייע האַנד — צי דורך אַ ליקווידאַ־ציע. ס׳וועלען פערקויפט ווערען 6 הייזער אין וואַרשאַ, 2 אין לאָדז און 2 אין ווילנע.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) מ. עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 225), ש. באַרטאָשעווסקי (פּיעטריקאָווער 95), מ. ראָזענ־בלום (צעגעלניאַנע 12), גאָרפיין (ווסכאָדניאַ 54), י. קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעיסקאַ 15).

פרייע טריבונע.

אנ׳ענטפער אויפ׳ן קאמוניקאט פון דער קהלה-פערוואלטונג *).

די היינטיגע מעהרהייט פון דער קהלה-פערוואלטונג, וועלכע בעשטעהט פון די פערטרעטער פון דער „אגודה“ און ה׳ ווייצמאן אלס פערטרעטער פון די פאלקיסטען, האט זיך נישט איינמאל אויף די פערוואלטונגס-זיצונגען פון דער קהלה בעוואר פען מיט אזעלכע קאמפלימענטען ווי „גנב“, און „מסר“, דערפאר זענען די ראיגע מענשען אמוועניסטען נעאייגנעט אויסצושטעלען אנדערע פארטייען ריפלאמען פון מאראל און געזעלשאפטליכקייט. דער זכרון פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג איז נישט אזוי קורץ, אז זי זאל שוין האבען פערגעסען, וואס עס האט זיך אפגעטון אין דער לעצטער צייט... עס וואלט זיך בכלל נישט געלוינט צו ענטפערן אויף דעם צביעות׳דיגען קאמוניקאט, ווען עס וואלט זיך נישט געהאנדעלט וועגען ענינים, וואס בעריהרען די טאשען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

אלס כאראקטעריסטישער ביישפיל, ווי די היינטיגע קהלה-מעהרהייט שטעלט אויף בורזשעטען און ווירטשאפטעט אין דער קהלה, וועלען מיר נאר אנווייזען אויף איניגע פאקטען: מען האט אריינגעשטעלט אין בודזשעט א פאזיציע פון 5000 זל. צו דער איינגענעמעכטיגער דיספאזיציע פון פארזיצענדען פון דער קהלה-פערוואלטונג, נישט אפווארטענדיג אויף די בעשטעטיגונג פון בודזשעט דורך דער אויפזיכטס-מאכט, האט ה׳ מינצבערג זיך געאיילט פאר א פאר חדשים צוריק צו נעהמען אויף דער רעכנונג פון דער דאזיגער פאזיציע 2000 זל., אונזערע פערטרעטער האבען אויף דער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג אינטערפעלירט, אויף וואס עס זענען אויסגעגעבען געווארען די 2000 זל. און זיי האבען בעקומען דעם ענטפער, אז מען וועט שפעטער דאס אויפקלעהרען. נאכדעם ווי די מאכט האט געשטראכען די דאזיגע פאזיציע פון 5000 זל. און דערביי שריפטליך געגעבען א געהעריגע לעקציע די היינטיגע קהלה-מעהרהייט, אז עס איז בשום אופן נישט ערלויבט, אז א פארזיצענדער זאל נעהמען געלד פון דער קהלה-קאסע איינגענמעכטיג אהן דער אויסדריקליכער בעשטעטיגונג פון דעם קהלה-ראט און קהלה-פערוואלטונג, האט ה׳ מינצבערג די 2 טויזענד זל. צוריקגעגעבען. עס פרעגט זיך נאר צו וואס האט ער דאס געלד גענומען און עס געהאלטען א לאנגע צייט ביי זיך. ווען ער האט דאס נישט אויסגעגעבען?

עס איז א חרפה פאר א יודישער קהלה, ווען דאס מיניסטעריום איז געצוואונגען צו לערנען מיט איהר דעם אלף-בית פון ווירטשאפט-פיהרען. דאס מיניסטעריום זאגט בוכשטעבליך, אז דער צוגע-שטעלטער בודזשעט פון דער לאדזער קהלה, נישט נאר, אז ער ענטשפרעכט נישט דעם כבוד פון דער צווייטער גרעסטער קהלה אין פוילען, נאר ער גיט אפילו נישט די מעגליכקייט זיך געהעריג צו אריענטירען איבער דער נויטיגקייט פון די איינצעלנע אויסגאבען. דאס מיניסטעריום זאגט ווייטער, אז די יודישע קהלה אין לאדז, וואס האט דאס רעכט צו בעשטייערען די יודישע בעפעלקערונג מיט פאראט-קעס טאר נישט אריינשטעלען אין בודזשעט אויף אזא פרימיטיווען אופן פאזיציעס פון הונדערטער טויזענדער זלאטעס סיי אין די הכנסות און סיי אין די הוצאות. דאס מיניסטעריום שטעלט די בעלי-בתים פון דער הייגער יודישער קהלה פאר א ביי-שפיל די ווארשעווער קהלה (בראש פון וועלכער עס שטעהען ווי בעקאנט, ציוניסטען), פון וועלכע מען דארף זיך אפלערנען ווי מען שטעלט צונויף בודזשעטען.

צווייטער פאקט: די אגודה האט חול-המועד סוכות געמאכט א מיטינג, אויף וועלכען זי האט זיך בעריהמט מיט איהרע מעשים-טובים אין דער קהלה די אויסגאבען פון דעם דאזיגען מיטינג האט ה׳ מינצבערג געוואלט דעקען פון דער קהלה-קאסע. נאר א דאנק דעם ענערגישען פראטעסט פון אונזערע פערטרעטער איז דאס נישט געלונגען.

די אויסגאבען פון דער קהלה פאר דעם יאהר 1927 האבען בעטראפען 770 טויזענד זלאטעס. די היינטיגע בעל-בתים אין דער קהלה-פערוואלטונג האבען געהעכערט די אויסגאבען אויפ׳ן יאהר 1928 אויף 1.863.000 זל. די אויפזיכטס-מאכט האט דעם דאזיגען בודזשעט רעדוצירט אויף 1.392.273 זל. עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז מיר האבען געהאלטען פאר אונזער חוב צו מאכען אלע בעמיהונגען אויפ׳ן לעגאלען וועג, אז אזא בודזשעט, וואס רעכענט זיך נישט מיט די כוחות פון א פעראָרימטער יודישער בעפעלקערונג, זאל נישט בעשטעטיגט ווערען, און מיר זענען צופרידען, אז דאס איז אונז געלונגען. די אגודה-פערטרעטער גיבען זיך נישט אפ קיין דין וחשבון פון דער עקאנאמישער רואין פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע איז שוין אזוי אויך גענוג בעלאסטעט פון דעם גרויסען שטייער-סיסטעם, נישט קוקענדיג אויף דעם פערראפעלט מען און מען פערדרייפאכט די אויסגאבען. דערמיט בעווייזט מען, אז מען איז אונפעהיג צו פערוואלטען מיט דער יודישער קהלה.

מיר וועלען זיך אויך ווייטער נישט רעכענען מיט דער מיינונג און ווילען פון דער היינטיגער אגודיש-פאלקיסטישער מעהרהייט און מיר וועלען שטעהען אויף דער וואך פון די אינטערעסען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

די ציוניסטישע און אונפארטייאישע פראקציעס אין דער יודישער קהלה.

*) זעה אין נעכטיגען נומער „נ. פאלקסבלאט“

Dr. Z. Rakowski
[illegible]
[illegible] 9. [illegible] 27-61
[illegible]

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

סיט׳ן אנטייל פון די: באריסאווא, ראבינאוויטש און די בעקאנטע ליבלינגס-ארטיסטען פרימאדאנא נאדיא קארעני
מארגען, דינסטאג, 4 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען צום 21-טען מאל
„די חלומות פון ליבע“
אפערעטע אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ פון ליליען.

מארגען, דינסטאג, דעם 1-טען יאנואר 1929, 9 אזייגער אוונד לכבוד ניי-יאהר
ווערט געשפילט די זעהר אויסגענומענע פיעסע מיט 15 נומערן געזאנג
אויף דער שוועל פון גליק
אין 3 אקטען מיט שעהנע געזאנג און טענץ פון זילבערג.
נייע שעהנע טענץ איינשטודירט פון טענצער מיעטשיסלאוו קורקאווסקי.

מיטוואך, דעם 2 טען, 9 אזייגער אין אוונד – גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
פון 1 ביז 2.50 זל. צום 22-טען מאל
„די חלומות פון ליבע“
אפערעטע אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ פון ליליען.
די פיעסען זענען רעזשיסירט פון ל. ראבינאוויטש.

ס׳נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאסקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמיני: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.
אנאנס! אין פארבערייטונג צוריק צו מיין פאלק און שאפ לייוויק׳ס.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערן אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט“.
[illegible]
גילטיג דעם 31-טען דעצעמבער 1928

8555. א לעזער פון פרזשעדבארוש.
די לעצטע אמנעסטיע איז נישט חל אויף מיליטערישע פערברעכענס.

וואס שייך ווייטער דער פויריגער אמנעסטיע האבען פון איהרע הנחות נישט געקאנט געניסען די מיליטער פליכטיגע, וועלכע זענען אין זייער צייט ארויסגעפאהרען אין אויסלאנד, בכדי אויסצומיידען זייער דינסט-פליכט.

8556. C. Sz.
דעם פערמעגענס - סכסוך לויט׳ן אקט-אינטערציזיע קאן ערלעדיגען א בוררים-געריכט.

דעם ראטאקאל פון דער הסכמה מצד ביידע צדדים צו א בוררים - געריכט דארף צוזאמענגעשטעלט ווערען דורך א רעיענט.

די בוררים דארפען אויך בעשטעטיגען, אז זיי זענען מסכים אנצונעהמען דעם מאנדאט.

· דעסגלייכען דארפען אויסגערעכענט ווערען, וועלכע פונקטען דער בוררים-געריכט האט צו בעטראכטען.

8557 Ch. B.
די 6 פראצענטיגע קווארטלדיגע הוספות פערפליכטען ווייטער. פאר׳ן ערשטען קווארטל פון 1929 יאהר וועט דאס לויפענדע דירה-געלט שוין בעטרעפען 61 פראצ. א חוק פאר די אויסגאבען, פאר וועלכע מ׳צאהלט שוין איצט נישט מעהר, ווי 3 פראצ.

אויב אייער דירה איז אין יוני 1914 געגאנגען 130 רובל, דארפט איהר פאר׳ן 1׳ קווארטל פון 1929 יאהר צאהלען ס״ה 55 זל. 36 גר.

וויבאלד דער הויזווירט וויל נים גוטוויליג די דאזיגע סומע צונעמען שיקט זי איהם צו דורך דער פערמיטלונג פון דער פאסט.

8558 ארב. פון כוינע 130:
וואהרשיינליך גייט עס אין 530 ארט. פון שטר. קאדעקס, וואס זעהט פאר פאר א בעליידיגונג א זעהר לייכטע סאנקציע א געלט-שטראף עווענטועל ארעסט אויף איניגע טעג.

לויט אונזער מיינונג האט אין דעם פאל געדארפען אנגעווענדען ווערען אנ׳אנדערע קענטליכע קוואליפיקאציע מיט א הארבערע שטראף-סאנקציע.

פערשטענדיגט זיך פערזענליך מיט אונזער יוריסט.

8550 ח. שווארץ:
8560 א טרייער לעזער פון זשעראמסקיעגא 36
8561 ש. נ–ס:

ווענען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, מענטאג פון 3—4 סיטפערנעסטרינג די צייטונג.

8562 ל. פון פרושציאזד:
א פריוואט אבמאך קאן נאר נישט זיין אין ווידערשפרוך מיט די פערפליכטענדע געזעצען אבער כללים פון דער סוחרישער פראקטיק געניסען נישט פון אזא איבערמאכט.

איבעריג גנס זענען אויך נישט אלע עפענטליכע געזעצען אזוי פריוועליגירט.

ס׳גייט נאר אין אזעלכע געזעצען, וועלכע זענען פערופען אפצוהיטען די ארדנונג, זיכערקייט און זיטליכקייט פון דער בעפעלקערונג, אבמאכען, וועלכע זענען אין ווידערשפרוך מיט אזעלכע געזעצען, זענען נישט גילטיג.

8563. ר–שיין פון זאמענהאפא.
אויב דער פערזאן איז אנערקענט געווארען פאר גענצליך אומפעהיג צו מיליטער-דינסט אויפ׳ן סמך פון 47. ארטיקעל פון די מיליטערישע סאניטארע פארשריפטען איז עס צוליב דעם, ווייל די פאבאר-קאמיסיע האט ביי איהם פעסטגעשטעלט א שארפען נאז אפעקט אדער קראנקהייט.

דאס ענטפערן אויף דער דאזיגער אנפראגע בענוצען מיר זיך מיט די מ. ס. פ. פון 1924 יאהר סאן – 5 טייל – 2.

די פריהעריגע אויסגאבען האבען מיר נישט אין אונזער בעזיץ. איבריגענס זענען זיי שוין איצט סיי ווי נישט פערפליכטענד.

8564. ק–ן פון זגערזשער גאס.
די קאמיסיעס ביים אורזשאנד ראזיעמטשי זענען נישט בערופען צו שאצען קיין לאקאל, וואס געפינט זיך אין א ניי הויז.

וועגען דעם סכסוך וועגען פעסטשטעלען די סומע גרונד - דירה-געלד וועט זיך אנשפארען אין געריכט, האט איהר יא דאס רעכט צו שטעלען א פארשלאג, אז מען זאל שיקען א קאמיסיע אפצושאצען די וואוינונג. פערשטעהט זיך, אז אזא קאמיסיע וועט זיך נישט רעכענען מיט די פאר-מלחמה׳דיגע פרייזען.

8565. בל. ק.
אנ׳אקט אוזשיטקאוואניא איז גילטיג.

די שטייער-מאכט אנערקענט נאר איהר גילטיגקייט אין משך פון 1 יאהר.

8566. א לעזער פון כוינע.
די ראדע-פאמיליגע קאן צוזאמענגערופען ווערען נישט בלויז דורך דער איניציאטיוו פון דער משפחה נאר אויך פון די מלוים.

די בקשה וועגען צוזאמענרופען א ראדע-פאמיליגע דארף דערלאנגט ווערען אין פרידענס-געריכט.

8567. אנ׳עלענד מיידעל.
אויב איהר האט זיך פערדינגען צו ארבייטען בלויז אין געשעפט, קוים וויל דער שעף, אז איהר זאלט איהם אויך צוהעלפען אין דער ווירטשאפט, מעג ער אייך דערפאר פארלעגען אפילו א העכערען לוין, הייסט עס, אז ער ענדערט די בעדינגונגען פון אפמאך.

איהר האט דעריבער דאס רעכט. אויף א 3-חדשים׳דיגער קינדיגונג.

זשעראמסקי׳ס „פשעדוויאשניע“ אין פילם.

ווען זשעראמסקי׳ס „פושעדוויאשניע“ האט זיך זיינערצייט בעוויזען אויפ׳ן ביכער-מארק, האט עס ארויסגערופען א גרויסען רעש אין אלע קרייזען. געשעהען איז דאס קודם כל צוליב׳ן אינהאלט פון דער זאך.

זשעראמסקי האט אין זיין ראמאן צום ערשטען מאל געוואגט צו בעריהרען א רייה טיפע אלגעמיינע פראבלעמען פונ׳ם אויפגעלעבטען פוילען. ער בעריהרט דארט די פראגע פונ׳ם אונטערגאנג פון געוויסע קלאסען, וואס האבען מאל געשפילט אין דער פוילישער געזעלשאפט א פיהרענדע ראל. ער פערמאכט נישט די אויגען פאר דער פראגע פון קאמוניזם אין פוילען, ער ווארפט אויך א פאר ווערטער וועגען דער יודען-פראגע א. ז. וו.

אבער נישט נאר וועגען אינהאלט פון ראמאן האט מען דיספוטירט, נישט נאר מכח דער אידעע און דעם מוסר-השכל פון „פושעדוויאשניע“ האט געשריבען די פאך- און אלגעמיינע פרעסע. אויך די פארם פון ראמאן, וואס האט זיך וועזענטליך אונטערשיידט פון זשעראמסקי׳ס פריהערדיגע ראמאנען, האט ארויסגערופען די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט. „דאס איז נישט קיין ראמאן,“ דאס איז א פילם-סצענאר“, האט עמיצער אנגעשריבען און זעהר טרעפליך. די אקציע לויפט ווירקליך שנעל ווי אין א פילם מיט א גוטען טעמפא. מיט איין ווארט: „פושעדוויאשניע“ האט סיי צוליב זיין אינהאלט, סיי צוליב זיין ערשטקלאסיגע פילם-ווערטען.

איצט איז טאקע דער דאזיגער ראמאן פערפילמט געווארען דורך דער גוט-בעקאנטער געזעלשאפט „גלאריא“ אונטער דער רעזשי פון הענריק שארא. די הויפט-ראל שפילט דער יונגער בעגאבטער ארטיסט זבישעק סאוואן. און די איבעריגע ראלען – בעקאנטע פוילישע טעאטער - ארטיסטען, ווי מאריא מאדזעלעווסקא, גארטשינסקא, סאמבארסקי, יאראטש א. אנד.

די פערזאן פון רעזשיסער און די ארטיסטען ערלויבען צו בעהויפטען, אז עס וועט געשאפען ווערען א פילם, מיט וועלכען די יונגע פוילישע פילם-פראדוקציע וועט זיך נישט דארפען שעהמען.

מאריס דעקאברא
זיין מיינונג וועגען זיינע ראמאנען און וועגען פרויען

אין דער טעאטער-לאזשע אויף דער פרעמיערע פון א נייער פיעסע, אין א קליינעם אינטימען ווינער טעאטער, האב איך דערזעהן א שמאלען, בלאס-געגאלטען פנים.

— ווער איז עס? דער פנים שיינט מיר אזוי בעקאנט צו זיין.

מען האט מיר געענטפערט, און דוקא מיט א געוויסען שטאלץ:

— דאס איז דאך דער וועלט-בעוואוסטער ראמאנען-שרייבער, מאריס דעקאברא.

ער איז צופעליג אין וויען, געקומען צוזאמען מיט זיין פריינד, דזשעק סמיט, וועלכער—צום ווארט גערעדט — האט גענומען וויען מיט שטורם.

מאסיע דע-קאברא איז א פראנצויז. אין דעם לאך פון זיין סמאקינג קאנט איהר דערזעהן א שמאל, רויט בענדעל — ארדען פון „לעגיאן". ער איז פונקט אזוי בעקאנט אין פאריז ווי אין בערלין און וויען און ווער ווייסט? אין קאלקוטא און באמביי און אויך — דאס איז שוין זיכער — בעקאנט און בעליבט אין האליוואוד

מעהר בעקאנט ווי לעוו טאלסטאי בשעת ער איז געווען אין דעקאבראס יאהרען. אויך מעהר געלעזען, מעהר בריף בעקומען, — איבערהויפט פון פרויען. און מעהר געלד פערדינט.

א נייער טיפ פון א ראמאן האט זיך אריינגע'גנב'עט אין דער ליטעראטור. אדער בעסער געזאגט, אין דעם ליטעראטור-מארק. א ראמאן, וואס איז געשריבען אין אנ'אייזענבאהן-וואגאן און ווערט געלייענט אין אנ'אייזענבאהן. נאך מעהר די האנדלונג קומט פאר אויך אין אנ'אייזענבאהן. דער סימבול אפילו, דער נאמען איז אויך פון דארט. „מאדאנא אין סליפינג".

וואס-זשע דארפט איהר נאך? קאן מען בעסער און שארפער און בולט'ער אפשפיגלען דעם טעמפא, דעם נייעם דזשעז-ריטם אין א בוך, אין א ראמאן? די שורות אליין — אז מען שרייבט זיי אין אנ'עקספרעס-צוג, מוזען דאך טאנצען, מוזען דאך ארויסקומען משופע און צובראקעלט ווי די פאסירונגען פון היינטיגען לעבען.

מ. דע-קאברא איז געווען א זשורנאליסט, א רעפארטער. און א זעהר פעהיגער. אין אמעריקע וואלט ער געקאנט מאכען דיזעלבע גרויסע קאריערע, וואס ער האט געמאכט אין פאריז. די פראנצויזישע צייטונגען האבען גוט אויסגענוצט דעם בעגאבטען יונגען רעפארטער. שעהן, קלוג, גייסטרייך געזונד. ער רעדט דייטש און ענגליש, פונקט אזוי גוט און ווציג ווי פראנצויזיש. מען האט איהם ארומגעשיקט איבער דער גאנצער וועלט. ער איז אין דער היים אין קאנסטאנטינאפאל, פונקט אזוי ווי אין טאקיא, אין אפריקע, ווי אין סיביר. זיינע נישט גרויסע, אבער שארפע אויגען האבען בליץ-שנעל אלץ אויפגעכאפט, אריינגעזויגען אין אין זכרון. ער האט זיך געטראפען מיט אלע גרויסע מענשען, גערעדט צו די „הערשער" פון דער וועלט, געזעהן לענדער, לאנדשאפטען, פרויען, הייזער, בילדער, אויסשטעלונגען, מלחמות, גרויסע פאראדען — און אויף אזא שטייגער און דורך אזא בילדונג איז ער געקומען צו דער ליטעראטור.

פאר אייך וועט די דאזיגע ליטעראטור זיינע זיין פרעמד. איהר וועט זיך וואונדערן. איהר וועט פרעגען ביי זיך אליין:

— וואס איז דאס? א ברייטער סצענאריוס פון א נאך נישט „אנגעדרעהטען" פילם?

יא, אמת. זיינע ראמאנען קאנט איהר זעהן אויף דעם לייווענט אנשטאט צו לייענען. זיי לאזען זיך „דרעהען" אזוי גוט, אזוי לייכט. ווייל דע-קאברא האט פיינט אידעען און געדאנקען און אפילו כאראקטערס. אפשר אויך פערקעהרט, זיי האבען איהם פיינט. אבער דער מאסען-לעזער, דער דזשעז-לעזער אין פאריז, בערלין, לאנדאן, ניו-יארק און אין די אלע היינט לויפענדע אייזענבאהן-וואגאנען — דער דאזיגער לעזער קימערט זיך וועניג וועגען אידעען און געדאנקען. און אזוי האט דער פערפאסער געפונען זיין לעזער. און דער לעזער — זיין פערפאסער — דעם אינטערנאציאנאלען, קאסמאפאליטישען מאריס דע-קאברא.

דער מחבר פון „מיין פריינד, דער גנב" און „מאדאנא אין סליפינג" קאן אייך אויסלערנען ווי מען מוז איצט שרייבען. ער וועט אין גיכען האלטען א לעקציע אין פאריז אונטער דעם שארפען נאמען:

„די פען אין קאקטייל".

דע-קאברא שמייכעלט; זיינע דינע ליפען פערציהען זיך אין א מעפיסטא-סארקאסטישען שמייכעל. ער זאגט:

— דער רעצעפט צו שרייבען און צו האבען אנ'ערפאלג, איז גאנץ איינפאך: שפאנענדע האנדלונג. א סך ארומפאהרען אין דער וועלט, צעהן יאהר זיין א רעפארטער, נישט לייענען פרעמדע ראמאנען, נאר אייערע אייגענע, ענטפערען יעדען בריף — ספעציעל ווען עס איז פון א פרוי.

מיר זיצען צוזאמען נאך דער פארשטעלונג ביי די ציגיינער — אמת'ע ציגיינער, נישט אנגעשטעלטע פון טעאטער. דער בעוואוסטער שוישפילער, אסקאר בערעגי, וועלכער האט מיטגעשפילט מיט מאריס שווארץ אין זיין פילם „יזכור", איז אויך דא; ער איז דאך אנ'אונגאר — א יוד אויך, פערשטעהט זיך — און זינגט זעהר שעהן אונטער דעם אקאמפאנימענט פון דעם וואונדערבארען ציגיינער-ארקעסטער.

דע-קאברא רעדט פון פרויען און איך הער זיך צו.

— מאדערנע פרוי? — פרעגט ער זיך אליין און ענטפערט, — איך ווייס נישט אייגענטליך וואס דאס מיינט. דעם אמת געזאגט, איז דען פארהאן אויף דער וועלט אזא זאך ווי „די מאדערנע פרוי"? די פרויען און די ליבע פארבלייבען שטענדיג די זעלבע. קאן מען דען רעדען פון א „מאדערנעם רעגען"? אדער פון א מאדערנעם פייער, וואסער און פייער און פרויען און ליבע ווערען נישט אלט און נישט מאדערן. דער רעגען איז פונקט אזוי נאס ווי אין מבול'ס צייטען, כאטש מען האט היינט א שירם און דעמאלט האט מען איהם נישט געהאט, און דער פייער ברענט פונקט אזוי שטארק ווי דעמאלט, ווען פראמעטעאוס האט איהם אוועקגע'גנב'עט פון די בלינדע געטער. חוה האט געגעבען אדמ'ען דעם עפעל מיט א נאקעטער האנד. היינט טוט די פרוי פונקט דאס זעלבע, נאר זי טראגט אויף דער האנד א פערפומירטע הענטשקע. אבער דער עפעל איז דאך געבליבען דער זעלבער.

מיר לאכען דע-קאברא שמייכעלט ווי מעפיסטא און רעדט ווייטער:

— צוליב דער מלחמה האט זיך דער עקאנאמישער צושטאנד אין אלע לענדער גרינדליך פערענדערט. עס איז געקומען די צייט, ווען די פרוי איז געצוואונגען צו געהן ארבייטען. כדי בעסער זיך צוצופאסען צו דער ארבייט, האט זי זיך אפגעשוירען די האר, אנדערש, איינפאכער און היגיענישער אנגעטון. אבער מיינט איהר, אז זי איז דורך דעם גליקליכער געווארען? איך בעקום הונדערטער און הונדערטער בריף פון פרויען, וועלכע פערנעמען גאנץ הויכע און גוט בעצאהלטע שטעלעס, אבער געלט און מאכט איז פאר א פרוי נאר א נעבען-זאך.

— וואס-זשע איז די הויפט-זאך? — האט קאקעטיש א פרעג געטון א שעהנע שוישפילערין, וועלכע האט מיר פריהער א שושקע געטון:

— איהם קאן מען נישט זאגען ניין

— אה! — האט זיך דער ראמאניסט צולאכט.

— איהר ווייסט עס גאנץ גוט. דאס דארף איך אייך נישט דערצעהלען.

— איהר וואוינט אין פאריז? דארט שרייבט איהר אייערע ראמאנען און אייערע פילמען?

— ווער קאן דען שרייבען אין פאריז? ניין. איך ארבייט שטענדיג אין אנ'איינזאם ארט, וואו קיין מענש און קיין פארלעגער און קינא-אגענט קאן מיך נישט אויפזוכען. אין פאריז מאך איך נאר מיינע געשעפטען און שרייב אונטער קאנטראקטען.

— פערדינט איהר א סך געלט? — האט פלוצלונג א פרעג געטון די שעהנע שוישפילערין.

מ. דע קאברא האט גאנץ אפענהערציג אנגעפאנגען צו דערצעהלען פון זיינע פערדינסטען:

— מיין ערשטער ראמאן מיט דעם נאמען „מיין פריינד דער גנב" האט מיר געבראכט א מאראלישען ערפאלג. איהר ווייסט וואס עס מיינט? גארנישט מיט גארנישט. מיין לעצטער ראמאן, „מאדאנא אין שלאף וואגאן", איז פערקויפט געווארען ביז היינט אין א האלבען מיליאן עקזעמפלארען. ער איז איבערזעצט אין 23 שפראכען — אפילו אין כינעזיש און פערזיש און יודיש אויך. א חוץ דעם איז ער פערקויפט פאר א פילם און איצט וועט מען מאכען פון איהם א דראמע. יא, איך קאן זיין גאנץ צופרידען מיט מיינע האנאראראן.

איך האב געזעהן פאר זיך א נייעם טיפ פון א שרייבער. דער מאסע-מענש, דער גרויסער בריי-טער עולם פון דער וועלט, וואס איבערפילט די קינאהייזער, האט געפונען זיין שרייבער, זיין לעהרער פון לעבען, זיין דיכטער, וואס רעדט צו זיי אויף אנ'אינטערנאציאנאלער קאסמאפאליטישער שפראך. איז עס נאר אנ'איבערגאנג-פעריאדע? אדער טאקע שטארבט אפ די קונסט מיט איהרע אידעאלען און הויכע געדאנקען?

א. ד—ן.

ווייס-רוסלענדישע רבנים לייקענען אפ אלע קלאנגען
וועגען רדיפות אויף דער יודישער אמונה אין ראטען-רוסלאנד.

(ענדע פון 3-טען זייט)

קיין רייד נישט זיין. אלע ידיעות, וואס זענען בנוגע דעם געברויכט געהארען אין דער יודישער אויסלענדישער פרעסע, איז כזב שקר.

פאר די אויגען פון אלע גלויביגע יודען הויבען מיר אויף חידוראמאל אונזער קול. מיר דארפען ניט קיין א ומרופסות מצד אויסלענדישע פלומרשט גוטע פריינד פון יודישען דת. אייערע הענד זענען נישט ריין, אייערע מחשבות — קיין אמת'ע. נישט דעם כבוד התורה זענט איהר אויסען, נאר אנדערע כונות פיהרען אן מיט אייערע מעשים.

און די רבני התורה־שרייבער, וואס פערשוועכען אונזער כבוד, שטעלען מיר פאר'ן משפט פון ג' און פאר אלע גלויבינע יודען.

מינסקער שטאט־רב מענדל גליסקין,
האמעער שטאט־רב זלמן שניאורסאן,
באברויסקער רב ה. שאפירא,
באברויסקער רב ש. בעזפאלאוו,
סלוצקער רב ח. אבראמסאן,
וויטעבסקער רב ש. מעדאליע.

די דאזיגע ערקלערונג איז נישט פון סתם רבנים, נאר פון די חשובסטע פארשטעהער פון דער יודישער רעליגיע פון ווייסרוסלאנד. הרב גליסקין איז דער רב הכולל אין מינסק, זלמן שניאורסאן שטאמט פון דער ליבאוויטשער דינאסטיע. די איבעריגע אלע רבנים זענען די פראבינענטסטע רבנים וואס רוסלאנד פערמאגט. און זיי דערקלערען, אז אין רוסלאנד קומט נישט פאר קיין דרוק אויף דער יודישער רעליגיע. ווי זאל מען דאס פערשטעהן? ווי קען מען פערשטעהן די הערטער פון רבנים, אז איינצייטיג ברענגט „ראסטא" (רוסישע טעלעגראפען־אגענטור) אנ'אפיציעלע ידיעה, אז גע־וועלער ישיבה איז געשלאסען געווארען. אז די מנהלים פון דער ישיבה ווערען צוגעצוינגען צום געריכט, אז 3 שולען זענען קאנפיסקירט געווארען א. אז. וו.

קען מען משער זיין, אז די רבנים האבען געגעבען די דאזיגע ידיעה אונטער'ן בייטש פון דער יעווסעקציע, אונטער'ן דרוק פון ג.פ.או., פרעגט אבער דער „אקטיאבר" אין דעמזעלבען נומער, וואו ער דרוקט די ערקלערונג פון די ווייסרוסלענדישע רבנים, אזא מין שאלה: ווי אזוי קען אויסלאנד צולאזען דעם געדאנק, אז די ווייסרוסלענדישע רבנים זענען געווען געצוואונגען צו געבען אזעלכע ערקלערונגען, מחמת אויף דעם צווינגט זיי ג.פ.או. — טייטש — פרעגט דער „אקטיאבר" — „און וואס איז אז מען צווינגט? און וואו איז קדוש השם, מסירת נפש, ווי אזוי קען אפטון אזא רב ווי גליסקין און שניאורסאן אזא זאך, וואס איז נגד דער תורה, נגד דער רעליגיע, אפילו ווען מען זאל איהם צווינגען?"

אט אזא שאלה פרעגט דער „אקטיאבר". א שאלה, אויף וועלכער עס איז באמת שווער צו געבען אנ'ענטפער. א קשיא, אויף וועלכער מען מוז ענטפערען: תיקו — בלייבט א קשיא!

אבנר.

דער שווארצער וואלף

(31 (ראמאן).

אויב ער, וואלדעק איז פאקטיש אזוי לאנג געשלאפען, טא וואס-זשע איז פאר דער צייט געווארען מיט דעם מיידעל אויבען?

ס'קאן זיין, אז אויך זי איז אזוי מיד, אז זי שלאפט נאך ביז איצט?

און ווי איז עס טאקי, אז זי האט זיך שוין לאנג אויפגעכאפט...

איינס-צוויי — און ער איז שוין געשטאנען אויף די פיס.

די שוואכקייט און מידקייט זענען פערשוואונדען.

נישט אנצונדענדיג קיין ליכט, איז ער פאמעליך צוגעגאנגען צו דער אויבערשטער טיר.

זעלבסטפערשטענדליך איז די טיר געווען פערשלאסען, מחמת דער שליסעל איז געלעגען אין זיין טאש.

ער האט די טיר אויפגעשלאסען, אנגעצונדען די עלעקטריע און איז אריין אין אטעליע.

אויך די טיר, וואו דאס מיידעל איז בעשלאפען, איז געווען פערמאכט.

אין משך פון עטליכע מינוט האט זיך וואלדעק אנגעשטרענגט צוגעהערט, בעמיהענדיג זיך אויפצוכאפען א שארך פון הינטער די טיר...

פון צימערעל האט זיך קיין שום קלאנג נישט ארויסגעהערט.

ער האט אומזיכער געמאכט א שריט פאראויס, און צוריק אפגעטראטען:

אז דאס מיידעל שלאפט, טא צו וואס דארף ער זי וועקען?

ער דארף נאך א סך זאכען איבערצוקלערען, כדי צו ברענגען אין ארדענונג זיינע געשעפטען.

צו דעם צוועק וועט ער א געוויסע צייט בלייבען אליין.

ער איז ארויף אויפ'ן בוידעם, און דורכ'ן דאך-פענסטער אריינגעקוקט אין גארטען.

הינטערן גארטען האט זיך געצויגען א פוסטע, פינסטערע גאס.

וואלדעק איז ארונטער אין קיך, אויסגעזוכט א ספירט-מאשינקע, א פלעשעל ספירט, א פעקעלע טיי, א צוויי-דריי קוסטעלעך קאנסערווען און אנדערע רעשטלעך עסענווארג.

פיהלענדיג הונגער, האט ער בעשלאסען, אז דאס מיידעל מוז אויך זיין הונגעריג.

ס'וואלט געווען וויכטיג ארופצוגעהן עפיס קויפען אין געוועלבעל.

איבערלאזען אבער דאס מיידעל אליין האט ער זיך נישט ענטשלאסען.

ער האט אוועקגעשטעלט קאכען וואסער אויף דעם ספירט-מאשינדעל, זיך אוועקגעזעצט אויף א שטוהל, פערריכערט א פאפיראס און זיך פערטיפט אין מחשבות.

ער האט ווידער דורכגעקאנטראלירט אין געדאנק אלע געשעהענישען, וואס זענען מיט איהם פארגעקומען אין די לעצטע טעג.

דאס רחמנות'דיגע, אויפגערעגטע אויסזעהען פון דעם מיידעל, — ניין, ניין, זי האט נישט געקאנט זיין קיין שפיאנקע! — האט איהם געשטערט צו קאנצענטרירען זיך.

וואלדעק איז פלוצים בעהערשט געווארען פון אזא געפיהל, וואס איז איהם לעת עתה געווען לחלוטין אומבעקאנט, און וואס ער האט זיך בעמיהט אוועקצוטרייבען פון זיך...

לייכטע שריט האבען איבערגעריסען זיין פערטראכטקייט.

ער האט אויפגעהויבען די אויגען, און דערזעהען פאר זיך די פריילין דזשייקאבס, וועלכע איז געבליבען שטעהען אויף דער שוועל.

אויפגעבראכט און מיט פערלעגענהייט, האט דאס מיידעל אויסגערופען:

— פארוואס האט איהר מיך פערשלאסען?

ער האט פערשעמט ארויסגעשטאמעלט:

— ענטשולדיגט מיר...

— צו-וואס האט איהר מיך פערשלאסען?— האט זי נאך אמאל איבערגע'חזר'ט און א טופע געטון מיטען פוס.

— איך האב חרטה...

— צו וואס האט איהר מיך...

זי האט נישט פערענדיגט, מחמת וואלדעק איז צוגעגאנגען צו איהר, און שארף א זאג געטון:

— דערפאר, ערלויבט מיר אייך צו זאגען, ווייל איך טרוי אייך נישט!

דאס מיידעל האט איהם געענטפערט מיט א פינסטערען, כעס'דיגען בליק.

— און אין דערזעלבער צייט פאדערט איהר, אז איך זאל האבען צוטרוי צו אייך.

— אונזערע פערהעלטעניסען זענען נישט צום פערגלייכען,— האט ער זיך טרוקען אפגערופען — ווען איהר זאלט זיין א בעקאנטער פערברעכער, וואס פאליציי זוכט איהם, און וועלכען עס פערפאלגען אויף שריט און טריט אנקוועגטען... וועלכער קעמפט פאר זיין לעבען און פרייהייט... א, דאן וואלט איהר!..

פריילין דזשייקאבס האט איהם איבערגעשלאגען:

— שוין-זשע איז עס אמת?

— וואס אמת?

— דאס, וואס איהר האט געזאגט.

— א פערברעכער? און אלדאס איבעריגע?.. אבער, פריילין דזשייקאבס, איהר ווייסט עס דאך אליין גאנץ גוט!

— איהר זענט דער „שווארצער וואלף"?

— איהר ווייסט עס פון לאנג, קאטשאלקאווסקי אדער אייער פאטער האבען עס אייך געזאגט. אוודאי האט איהר זיך וועגען דעם אויך משער געווען פון קאטשאלסקאווסקי'ס פלאפלעריי אין רעסטאראן, אלענפאלס, בין איך זיכער, אז צו מיר אין צימער ביינאכט האט איך געבראכט עפיצעס כוונה צו דערגעהן, צי בין איך עס פאקטיש דער „שווארצער וואלף"... און איך רעכען אויך, אז אייך האט דערעסען צו שפילען די מיאוסע ראליע, וואס מ'האט אייך אנגעצוואונגען, און איהר האט בעשלאסען צו ענטלויפען פון דער עקעלהאפטער קאמפאניע... איבעריגענס, ווייס איך נישט, צי איך זענען בעקאנט אלע געמיינהייטען פון דער-דאזיגער חברה!

(פארטזעצונג קומט)

די אַלטע 10, 20 און 50 זלאָטי־שיינען מוזן אויסגעטוישט ווערען

פון כאַרגען אָן וועט מען שוין מעהר נישט אויסטוישען די באַנקנאָטען, וועלכע זײַנען אַרייַנגעצויגען געוואָרען פון אומלויף אין פעברואַר ה. י. דאָס זײַנען באַנקנאָטען צו 10 און 20 זל. פון דער 1. עמיסיע מיט דער דאַטע 28 פעברואַר 1919 י. און מיט דער דאַטע פון 15 יולי 1924 י. און 50 זלאָטי־באַנקנאָטען פון דער 1. עמיסיע פון 28 פעברואַר 1919 יאָהר. ביז'ן 31 יאַנואַר קען מען די דאָזיגע באַנקנאָטען אויסטוישען אין אַלע אָפּטיילונגען פון באַנק פּאָלסקי; נאָך דעם דאָזיגען טערמין וועט מען זיי ביז'ן 31 יולי 1929 י. קענען אויסטוישען אין דער צענטראַלע פון באַנק פּאָלסקי.

נאָך דעם דאָזיגען טערמין, וועלען די אויסגערעכענטע באַנקנאָטען פאַרלירען יעדען ווערט און וועלען אין ערגעץ מעהר נישט אויסגעטוישט ווערען.

ענטדעקט אַנ'אַפּערע אויף די לאָדזער צופאַה־באַהנען.

(וו) די דירעקציע פון די לאָדזער צופאַהר־טראַמוואַיען האָט זיך אַ לענגערע צייט בעקומען אַנאָנימע בריף, אין וועלכע ס'איז סיגנאַליזירט געוואָרען, אַז אויף דער ליניע לאָדז—אָזאָרקאָוו קומען פאָר מיספּרויכען מיט די טראַמוואַי־בילעטען, ה. ה. די בילעטען, וואָס ווערען איינמאָל פּערקויפט, ווערען דערנאָך ביי די פּאַסאַזשירען צוגענומען דורך אַ קאָנטראָלער און ווערען ווידעראַמאָל געלאָזט אין גאַנג.

נעכטען האָט די טראַמוואַי־דירעקציע אַרויסגעשיקט אויף דער ליניע אַ קאָמיסיע פון צוויי קאָנטראָלערען, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט, אַז עס ווערען ווירקליך בעגאַנגען מיספּרויכען. אין וואַגאָן, מיט'ן קאָנדוקטאָר וואַשניאַק האָט מען געטראָפען אַנ'ערך 20 פּאַסאַזשירען, וועלכע האָבען געהאַט פאַר די בילעטען בעצאָהלט, נאָר ס'האָט ביי זיי די בילעטען געהאַט אָפּגענומען.

וואַשניאַק און דער קאָנטראָלער מינישעווסקי ווענען תיכף אָפּגעזאָגט געוואָרען פון זייערע פּאָסטענס און די גאַנצע אַפּערע איז איבערגעגעבען געוואָרען דער אויספאָרשונגס־מאַכט.

נישט געשטימט מיט'ן ווייבעל
און זיך גענומען דאָס יונגע לעבען.

(2) אויף פּיעטריקאָווער 117, אין הויז, וואו עס איז ערשט נישט לאַנג אויסגעפיהרט געוואָרען דורך דעם מערדער לאַניעוויטש דער שרעקליכער מאָרד פון דער פאַמיליע טישער, האָט זיך נעכטען ווידער אָפּגעשפּילט אַ שוידערליכע בלוטיגע טראַגעדיע.

אויפ'ן 3־טען שטאָק אין הויף האָבען ביי דער פאַמיליע סאַלאָמאָנאָוויטש פערנומען אַ צימער דאָס פּאָר־פּאָלק וואַיראַק. דער 24־יעהריגער סטעפאַן און זיין 18־יעהריגע פרוי אירענע וואַיראַק האָבען חתונה געהאַט ערשט מיט אַ פּאָר חדשים צוריק. דער שלום בית איז אָבער כמעט באַלד נאָך דער חתונה ביי זיי געשטערט געוואָרען. דאָס פּאָר־פאָלק האָט זיך מעהר געקריגט ווי געווען שלום.

שבתצונאַכטס זענען ביידע געגאַנגען אויף אַ פערגניגונג, וואו זיי האָבען פערבראַכט ביז אינדערפריה. נעכטען נאָך מיטאָג האָט דאָס פּאָר־פאָלק זיך געלעגט אָפּרוהען. עס האָט אָבער נישט לאַנג געדויערט און פון זייער צימער האָט זיך דערהערט אַ קריעריי. סטעפאַן וואַיראַק האָט אין אַ געוויסען מאָמענט געכאַפּט אַ רעוואָלווער און געוואָלט אויסשיסען אין דער פרוי; זי האָט אָבער בעוויזען אַרויסצולויפען פון'ם צימער מיט אַנ'אַליאַרם, אַז דער מאַן וויל זי שיסען. אין דעם מאָמענט האָבען די אַנגעלאָפענע שכנים דערהערט אַ שאָס. ווען זיי זענען אַריין אין צימער האָבען זיי דערזעהען וואַיראַק ליגען אויף דער ערד מיט אַ שיס־וואונד אין קאָפּ; דער רעוואָלווער האָט געלעגען נעבען אים. דער טויט איז געקומען מאָמענטאַל.

אויפ'ן אָרט פון דעם בלוטיגען געשעהעניש איז באַלד אָנגעקומען די אויספאָרשונגס־מאַכט.

דאָס צווייטע בלוטיגע געשעהעניש אין משך פון אַזאַ קורצער צייט, אין איין הויז, האָט אַרויסגערופען אַ דערדריקענדער שטימונג ביי אַלע איינוואוינער פון דעם הויז.

פון קינא „קאַזינאָ“.

אין קינאָ־טעאַטער „קאַזינאָ“ ווערט דעמאָנסטרירט מיט גרויס ע־פאָלג דער העררליכער שלאַגער־פילם א. נ. „וואָלגאַ, וואָלגאַ“. די הויפּטראָלען אין דעם דאָזיגען מאָנומענטאַלען פילם שפּילען די בעקאַנטע שוישפּילער שלעטאָם און ווילהעלם דאַוויס.

דער פילם, וועלכער שילדערט דאָס אַוואַנטוריסטישע לעבען פון סטענקאַ ראַזין, איז איינער פון די שענסטע בילדער פון קינאָ־רעפּערטואַר.

די מוזיקאַלישע בעגלייטונג פון דעם בילד געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט ה׳ ליאָן קאַנטאָר.

קינאָ־טעאַטער „CAPITOL“
רוג זאַוואַדזקאַ און זאַכאַדניאַ.

היינט גרויסע פּרעמיערע! פון העכסטען מייסטערווערק פון PAWEŁ LENI לויט דער בעוו. ערצעהלונג פון VICTOR HUGO

דער מענש, וואָס לאַכט

אין די הויפּט־ראָלען: CONRAD VEIDT MARY PHILBIN OLGA BAKŁANOWA און STUART HOLMES ווי אויך 5000 סטאַטיסטען.

סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון קאָנצערט מייסטער ש. בייגעלמאַן.

בעמערקונג: פּרייזען פון די פּלעצער אויפ'ן ערשטען סעאַנס, ווי אויך שבת, זונטאָג און יום־טוב פון 12 ביז 3 נאָכמ. זענען די פּרייזען 50 גראָשען און 1 זל.

44 וויכטיג פאַר מחותנים 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאָר איהר איבערציינט אייך ניט אין מיין מעבעל־עקספּאָ
גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44
Ch. LAZNIK, tel. 62-56
נאָר ביי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פעלצען ביי־מאַשינען און צאָהל די העכסטע פּרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!

ביטשריפט־ביורא
ב. האָכבערג פּאַנסקאַ 1 טעל. 36-77.
ערלעדיגט אַלע אַרט געריכטליכע־ און שטייער־אַנגעלעגענהייטען אין אַלע אַמטען אויך אויף לאָדזער וואָיעוואָדזשטווע רעעל און פּינקטליך.
בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער־פּראַגעס נעהמט איך פּערזענליך אָן צווישען 5–6 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
עפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר וואַלינסקי	גינעקאָלאָג, אויערן קר.	4—3
ד״ר ספּרשנער	קינדער קראַנקהייטען	11-9 4½-3
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד״ר רובינשטיין	הויט און געשלעכטס־קר.	1½—12½
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2 —1
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	½—12½
ד״ר קליינבערג	כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד״ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס־הילף	4—3

קינסטליכע ציין, עמאַלירטע פּלאָמבען, טאַמפּאָנען א. ז. ו.

די לעטשניצע איז אויך פֿעהיג צו קאָנצעסירען.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27 tel. 51-78.
צוריקגעקעהרט.

השבת אבדה.
כ'האָב פערלוירען אַ קליין ביכעלע מיט פערשידענע חובות, וועלכעס האָט פאַר קיינעם קיין שום ווערט ניט. דער עהרליכער געפינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען אין אדם. פאַר „K“.

2 געוועלבער
פון זאָפּאָרט איבער־צוגעבען
21 פּאָלנאַצנאַ 21
ביי לייזער קראַנט.
מעקלערס געוואונשען.

השבת אבדה.
נעהענדיג דער זאַוואַדזקאַ גאַס ביז גאַנג פּיעטריקאָווער, האָב איך פערלוירען אַ פּאָרטמאָנעט מיט אַ מאָנאָגראַם D. M. וועלכע האָט פאַר קיינעם קיין שום ווערט נישט. דער עהרליכער געפינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען אין אדם. פאַר אַנ׳ אַרבעטער אלחנה.

לעכער מאַשינאָוואַ
ווערען אָנגענומען אויסצונייהען צו ביליגע פּרייזען
ביי ג. נאָרדמאַן
29 צעגעלניאַנאַ 29

וויכטיג פאַר שאָך־ליבהאָבער!
נור פּיעטריקאָווער 31, טעל. 31-14, אַפּ. רעכטס
האָט זיך געעפענט אַקאַוויאַרניע
וועלכע גיט גרויס פרישטיק און אָווענדברויט.
בופעט איז פערזעהען מיט פערשידענע צובייסן.
אַלעס צו מעסיגע פּרייזען אונטער דער לייטונג פון גוט־בעקאַנטען „באַרדיני“.
דער לאָקאַל איז פריש רעמאָנטירט און פערזעהען מיט גוטע בעלייכטונג און בעקוועהמע וואָהנונג.

2 צימער און קיך
זאָפאָרט צו פערמיטען.
צו ערפאַהרען ליפּאָוואַ 31, וואוינונג 36.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויסטעלונג אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסילטירט מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועען־קראַנקהייטען. קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאָג און פון 2 ביז 8 נאָכמיטאָג נעהמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— — בעזונדערע וואַרטע־צימער פאַר פרויען. — —
וויזיט 3 זל.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן־אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.
הייַלט גאַנץ שמערצלאָזע ציינער און מויל־קראַנקהייטען, אויך ציהן ציינער אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַהלונג. ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייט. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
האָט זיך איבערגעצויגען אויף אַנדזשעיאַ 5
נעמט אָן פון 8 – 10 פריה און פון 5–9 אין אָוונד.
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.
Od poniedziałku, dnia 17-go do poniedziałku, dnia 31 grudnia 1928 r. wł.
Program świąteczny!
Dla młodzieży i dorosłych:
„SZALEŃCY“
Dramat w 10 aktach z cyklu „My pierwsza Brygada“
W rolach głównych: Irena Gawęcka, Marjan Czauski, Jerzy Kobusz, Al. Starża, Bolesław Szczurkiewicz, Marek Oróg.
Następny program: „SERCE“

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	11—10 2—3, 7—6
ד״ר דושאַנער	הויט און געשלעכטס קר.	11—10 1—6
ד״ר גאָלדשטיין	אויגען־קראַנקהייטען	1—2, 7—6
ד״ר יאָנסאָן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	12—10 4—6
ד״ר פּאָפּירני	פרויען און געבורטס־הילף	11½—1 5—6
ד״ר קאָנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייט.	5-4 אז. 1—2
ד״ר איינבערג	אינ. קראַנק, לונגען־קר.	11—1 6½—7
ד״ר טייטעל	רענטגען	12—10 4—6
א. פרידמאַנאָוויטש	צאָהן־אַרצט	5—7
ג. ראָזען	צאָהן־אַרצט	8—3

א רענטגען־אינסטיטוט

די לעטשניצע איז אויך אָפען יעדען יום טוב און שבת.

ערצטליך־קאָסמעטיש. קאַבינעט
פרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונד

אַבאָנעמענט־פּרייז: אויף אַ חודש 15 זל. ... 20 גר. פּרייזען פון ... 7 ... 4 ... 7 ... 15— ... 100 ... אַנאָנסען־פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.